

P11-183

il

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ

„ION HELIADE RĂDULESCU”

DÂMBOVIȚA

CURIER

BULETIN BIBLIOLOGIC

TÂRGOVIȘTE

An-IV-Nr.2(7) 1997

BIBLIOTECA
„ION HELIADE RĂDULESCU”
DAMBOVIȚA
- buletin bibliologic -

TÂRGOVIȘTE - DECEMBRIE 1997

An IV -Nr. 2(7)

ISSN: 1223-9712

Colectivul de redacție: Victor Petrescu (redactor șef), Florin Dragomir (secretar de redacție), Serghie Paraschiva, Cornel Albuleț, Minodora Gulie.

S U M A R

TARGOVIȘTE - CONTINUITATE CULTURALĂ ÎN TIMP

- Orașul Târgoviște și prima generație de tipografi români..... 3
Gheorghe Buluță
- Matei al Mirelor - cronicar al epocii medievale românești..... 6
Victor Petrescu
- Civilizația cărțurărească a Târgoviștei renaștentiste..... 9
George Coandă

DIN VIAȚA BIBLIOTECILOR

- Sesiunea anuală de comunicări a Bibliotecii Județene „Ion Heliade Rădulescu”
Dâmbovița 12
- Zilele Bibliotecii „Târgoviște” la Chișinău..... 13
- Breviar cultural..... 15
Grupaj realizat de Florin Dragomir
- Lectura în rândul copiilor la biblioteca comunală Gura Ocnitei 17
Steliana Mițoi

DEMERS BIBLIOTECAR MODERN

- Management de bibliotecă 19
Silvia Nestorescu
- Despre marketing și activitatea bibliotecară 21
Victor Petrescu
- Biblioteca și publicul ei la sfârșit de mileniu 22
Elena Târziman

Biblioteca digitală 25

Erich Agnes

Preocupări de modernizare la Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj.....26

Traian Brad

PERFECTIONARE PROFESIONALĂ

Calculatoarele personale în România 30

dr. Doina Banciu

Pregătirea profesională - obiectiv prioritar al activității noastre 31

Florin Dragomir

PATRIMONIUM

Însemnări de pe cărți vechi existente în satul Râul Alb (comuna Bărbulețu)

Dâmbovița 34

Grigore Haralambie Mircescu

Mihai Gabriel Popescu

Colecțiile speciale ale Bibliotecii „Ion Heliade Rădulescu” - constituire,
structură, valorificare 38

Serghie Paraschiva

DICȚIONAR LITERAR DAMBOVIȚEAN

Scurtescu, Nicolae 41

Smara 42

Zamfir, Vasile 43

Victor Petrescu

Serghie Paraschiva

TABLETA DE SCRITOR

Târgoviște - destin românesc 45

Mihai Cimpoi

Eseu entimental.....46

Toma Biolan

Argument 47

Alexandrina Dinu Paraschiva

POESIS

În bibliotecă 49

Cine suntem 49

Carmen Negulescu

DIN ANIVERSĂRILE ȘI COMEMORĂRILE ANULUI 1998 50
ALTE EVENIMENTE

Prima atestare a Târgoviștei, de către călătorul Schiltberger (1594-1595) – imagine după foaia de titlu

Orașul Târgoviște și prima generație de tipografi români

„Modelul editorial-tipografic macarian” a avut o certă influență asupra cărții românești a secolului al XVI-lea, atât în cea manuscrisă, cât și în cea tipărită (Filip Moldoveanu, Coresi și Lorinț, mai ales în Tetraevangheliarele ieșite de sub teascurile ultimilor doi meșteri, în Țara Românească și Transilvania).

Cât privește ecoul extern al tiparului macarian, în aria culturală sud-slavă, acesta constituie un capitol important al relațiilor tradiționale româno-sârbe. Semnificativ este cazul tiparității de la Gorazde, în Hertegovina, unde în 1511, Fjodor Ljubavic, la îndemnul starețului Bozidar, a tipărit: *Liturghierul* (1519), *Psaltirea* (1521) și *Molitvenicul* (1523). În aceste cărți se găsesc elemente ornamentale inspirate de modelul macarian, cum ar fi imaginea unui frontispiciu-vignietă din *Liturghierul* și *Tetraevangheliarul* lui Macarie, copiată de tipograful din Gorazde. Fiul acestui tipograf sârb, Dimitrie Liubavici, înființează în 1554 la Târgoviște, unde a adus presa și literele, cea de-a doua tipografie chirilică românească a secolului al XVI-lea. Astfel este continuat modelul macarian în Țara Românească, după o trecere pe la Gorazde. Identitatea lui Dimitrie Liubavici, logofăt și „nepotul lui Bozidar” cum singur se numea, într-una din tipăriturile sale, suscită totuși discuții.

Viața sa reprezintă un adevărat destin renescentist, plin de aventură, ambiții și contradicții (vezi studiul lui Matei Cazacu, intitulat „Dimitrie Liubavic - vers 1520-1564 - et les premiers contacts entre l'Orthodoxie et la Reforme”).

Tipograf și aventurier, secretar domnesc (logofăt) și diacon, prieten apropiat și chiar presupus frate al lui Iacob Heraclid Despot, (dacă se consideră că toate mențiunile semnalate se referă la aceeași persoană), Dimitrie Liubavici pare a fi totuși fiul lui Fjodor Ljubavic, tipograful din Gorazde. După unele date, Dimitrie ar fi studiat, împreună cu Iacob Heraclid în Creta la școala lui

Hermodoros Lestarcos. În *Genealogia* lui Iacob Heraclid, publicată la Braşov, acesta îl recunoaşte pe Dimitrie ca frate. În *Viaţa lui Despot Vodă* scrisă de Johannes Sommer, se arată că Iacob Heraclid intenţiona să-l instaleze pe tronul Ţării Româneşti pe acest Dimitrie, care, după moartea lui Despot, în 1563, este prins şi predat lui Petru cel Tânăr (1554-1568), fiul lui Mircea Ciobanul. Doamna Chiajna, văduva acestuia din urmă, ordonă ca Dimitrie să fie decapitat şi, la un banchet, aruncă pe masă capul însângerat, ca un avertisment pentru adversari.

Un sfârşit şi o scenă de plină Renaştere, ce dă o imagine a atmosferei epocii şi o existenţă itinerantă ce trece prin Creta, Târgovişte, Braşov (unde Dimitrie Liubavici este trimis în 1552 pentru a învăţa latina cu Valentin Wagner, unde va mai reveni ulterior; şi aici se pare că posedă o bibliotecă importantă). Acelaşi personaj călătoreşte în 1561 la Viena, în Italia, în Moldova cu Despot Heraclid, şi apoi din nou în Ţara Românească.

Despre originea sa etnică există menţiuni care îl consideră grec, bulgar şi chiar „ex nobilis Valachiae stirpe orindus”.

Cert este că, împreună cu Moise tipograful, Dimitrie Liubavici a tipărit la Târgovişte un *Molitvenic* (1545), şi singur un *Apostol* (1547).

Din epilogul *Molitvenicului* tipărit de Moise în 1545 (terminat la 10 ianuarie), rezultă că editorul şi proprietarul tipografiei era Dimitrie, Moise fiind doar tipograful executant („eu păcătosul şi mai micul dintre sfinţii călugări, Moisi, m-am trudit la această scriere cu matritele lui Dimitrie Liubavici”). Dimitrie Liubavici tipăreşte deci la Târgovişte cărţi la comandă, susţinut fiind de domnie.

În cadrul acestui „model editorial” timpuriu nu s-a produs încă diviziunea precisă a muncii tipografice. Iniţiator şi comanditar este domnitorul, acesta fiind „editorul” oficial. Editorul propriu-zis şi proprietar este în acest caz tipograful care execută şi toate operaţiunile: pregătirea literelor, gravura, ornamentele; el prepară cerneala şi tot el realizează, imprimarea propriu-zisă. Tipograful acestei epoci este un meşter complet, care realizează singur sau ajutat de un număr redus de ucenici, întregul proces de tipărire a cărţii („am muncit cu ucenicii mei Oprea şi Petre” - *Apostol*). Din acest motiv tipărirea durează timp îndelungat. Ceea ce interesează este faptul că în atelierul lui Dimitrie Liubavici se formează prima generaţie de tipografi români, iar oraşul Târgovişte devine primul centru iradiant al meşteşugului de carte românească.

Astfel, provenit după toate probabilităţile dintr-o familie cu tradiţii intelectuale care a dat între 1517 şi 1538 mai mulţi grămăticici şi logofeţi ce semnează acte emise în cancelariile domneşti de la Târgovişte şi Bucureşti, Coresi s-a format ca tipograf la Târgovişte în climatul meşteşugăresc al tipografiei lui Dimitrie Liubavici.. În 1557 el este amintit ca ajutor al lui Oprea logofătul în epilogul *Octoihului* slavon tipărit la Braşov cu matritele lui Dimitrie Liubavici, carte comandată de Johann Bekner, judele oraşului. Aceasta va fi fost o călătorie a lui Coresi ca tipograf itinerant începător, angajat temporar, ca ucenic al altui meşter tipograf, pentru că în 1557-1558 el se află din nou la Târgovişte unde execută, alături de alţi zece ucenici Triodul-Penticostar slavon, comandat de Pătraşcu cel Bun şi terminat sub domnia lui Mircea Ciobanul.

Începuturile activității sale la Brașov capătă semnificație aparte în contextul interesului manifestat pentru cartea tipărită de domnitorul Pătrașcu cel Bun, care în anul 1556 solicită de la brașoveni un exemplar din *Catehismul românesc* de la Sibiu. Neavând un volum la îndemână, conducerea orașului trimite un sol la Sibiu care aduce cărticica cerută, fiind mai apoi expediată la Târgoviște.

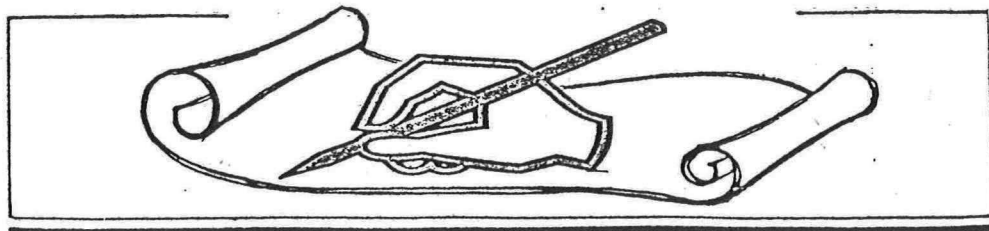
În 1545 Liubavici tipărește la Târgoviște un *Molitvenic* slavon, iar în 1547 un *Apostol* slavon, din care s-au „tras” două ediții, una la comanda lui Iliș II Rareș, domnul Moldovei, iar cealaltă, pentru Mircea Ciobanul. Editura era la această dată o întreprindere particulară protejată de stat, reprezentat prin domnitor, și cu existența asigurată de comenzile acestuia. Opțiunile pentru titlurile cărților tipărite sunt dictate de comanditar și fac parte dintr-o schiță de program politic și cultural în a cărui concepție este implicată profund biserica.

În *Molitvenicul* din 1545, la fel ca în tipărițile macariene, apar frontispicii inspirate din cartea manuscrisă, cu organizare geometrică a unor elemente stilizate zoomorfe și vegetale. Inițialele imită literele ornate din cărți manuscrise și documente de cancelarie, cu duet aerat și elegant. Sunt elemente preluate din arta scriptoriului medieval românesc care introduc dimensiunea tradiției artistice în forma revoluționară a cărții imprimată prin mijloace tehnice.

Primul „model editorial” funcționează pentru întregul teritoriu românesc, întrucât sub aspect cultural și religios frontierele politice nu fragmentează unitatea românească. Cărțile tipărite de Dimitrie Liubavici cunosc și ele o vie circulație nu numai în Țările Române, ci, datorită tipăririi lor în limba slavonă, în întreaga arie balcanică ortodoxă, acesta fiind de altfel și unul din scopurile tipăririi lor.

Cartea tipărită în slavonă din Țara Românească are un caracter și un aspect românesc, deși se adresează întregii comunități sud-est europene, relațiile româno-sârbe manifestându-se prin influențe reciproce importante. Sub aspect tehnic ea este parțial îndatorată tiparului chirilic venețian care a iradiat modele în întreaga Europă, dar sub aspect grafic și-a creat un stil propriu, nutrit de tradiția atât de durabilă a cărții manuscrise. Sub aspectul istoric și al mentalității, aceasta ilustrează locul și rolul domnilor români în lumea ortodoxă, aspirația lor la hegemonie spirituală exercitată prin ctitorii, înzestrări și imprimare de carte, precum și conștiința unei vechi tradiții aulic-bizantine, cultivate cu orgoliu.

Dr. Gheorghe Buluță
Universitatea București

Pe lângă literatura cu caracter religios (traduceri, compilații sau chiar opere originale), în sec. XVII asistăm la un fenomen nou și anume la laicizarea culturii, istoriografia secolului reflectând și ea, stângaci încă, acest fenomen.

În acest context se desfășoară și activitatea lui Matei al Mirelor figură importantă prin erudiția sa, prin activitatea de cronicar, de versificator și de scriitor religios de la începutul secolului al XVII-lea. Prezența acestui învățat grec (născut în Pogonia, districtul Epir, probabil în anul 1550, an acceptat de majoritatea istoricilor nostri literari) nu e singulară, deoarece în perioada respectivă mulți cărturari greci sunt întâlniți desfășurându-și activitatea la Târgoviște, București, Iași.

Desăvârșindu-și cultura istorică și teologică la Constantinopol, călătorind în Rusia (1595-1597) și Polonia (1600), unde are ocazia să cunoască cultura slavonă, vine în Țara Românească, stabilindu-se la Târgoviște, în timpul domniei lui Radu Șerban. Data sosirii în Țara Românească nu se poate stabili precis, fiind determinată între sfârșitul verii anului 1603 și înaintea lui decembrie 1605, când este numit mitropolit al mirelor de Lychie (Asia Mică). Au existat păreri, ca cea a lui Constantin Erbiceanu, care susținea anul venirii sale la Târgoviște ca fiind 1600, ceea ce ni se pare eronat, deoarece în acel an călătorește în Polonia, desăvârșindu-și cunoștințele de ordin istoric¹.

Cert este faptul că el se afla în Târgoviște la sfârșitul anului 1605².

Voievodul Radu Șerban îi dă egumenia uneia din cele mai mari mănăstiri ale timpului, Dealu. De acum înainte îi întâlnim semnătura pe diferite acte oficiale ale cancelariei, fiind un frecvent participant la divanele domnești.

Edificator pentru aprecierile favorabile de care se bucură din partea domnilor este și faptul că, în 1614, când Radu Mihnea hărăște ca superiorii mănăstirilor să fie de origine etnică românească, pentru Matei al Mirelor se face excepție, rămânând până la moarte (1624)³ egumen al mănăstirii Dealu.

A fost mărtorul incursiunilor făcute în Țara Românească la 1610-1611 de Gabriel Bathory⁴, în timpul cărora a fugit la mănăstirea Bistrița, ascunzându-se într-o peșteră, împreună cu starețul⁵. Revenind la Dealu, în ultima perioadă a vieții, în afara preocupărilor literare, întocmește diferite regulamente pentru administrarea interioară a mănăstirii, preluate apoi ca model de organizare de alte mănăstiri din Țara Românească.

Prin întreaga sa activitate el s-a afirmat ca un reprezentant marcant al aristocrației clericale, cu o puternică influență la curtea prinților, dar în același timp ca un om plin de solicitudine pentru suferințele claselor de jos⁶.

Scrisul său se referă la istoria politică și religioasă a românilor, pe care are ocazia s-o cunoască în profunzime. Se dovedește astfel un subtil cronicar al timpului.

Opera prin care rămâne în istoriografia vremii este „*Istoria celor petrecute în Țara Românească începând de la Șerban-Vodă, până la Gavril-Vodă*”⁷. Are o deosebită importanță, prin larga difuzare pe care a cunoscut-o,

precum și prin ideile pe care le conține. Este singura descriere a evenimentelor petrecute în Țara Românească în perioada 1602-1618.

Între 1618-1620, Matei al Mirelor este cel care prelucrează istoria sa în proză, creând o nouă operă în versuri, „*Istoria celor săvârșite în Ungro-Vlahia începând de la Șerban-voievod până la Gavril voievod*”. Materialul factual este însă același.

La opera sa adaugă o compunere parenetică „*Sfaturi către Alexandru Iliș*” (între 1616-1618), sub influența certă a „*Învățăturilor lui Neagoe Basarab*”, pe care mulți istoriografi consideră că le-a cunoscut și le-a tradus în grecește. (Nicolae Iorga, M. T. Berza, D. Russo, Dan Simonescu, Alexandru Piru). Textul acestei compuneri a fost integrat „*Istoriei*”, din care face parte.

Ni s-a mai păstrat „*Povestirea pe scurt despre neașteptata cădere din domnie a lui Șerban-vodă, zis și Radul și despre venirea în Țara Românească a lui Radu-voievod, fiul lui Mihnea*”. Această povestire în proză se oprește cu descrierea evenimentelor în 1613. A fost descoperită și editată de Nicolae Iorga⁸.

Opera scrisă în grecește, larg răspândită, a făcut din el unul din cei mai populari scriitori greci postbizantini.

Nefăcând o analiză a operei, vom reliefa totuși câteva din ideile care se desprind din lectura „*Istoriei*” sale, subliniind contribuția pe care a adus-o la dezvoltarea și răspândirea unor idei progresiste pentru acel timp. Cronica sa o putem încadra în rândul lucrărilor dedicate domnilor, care descriu fidel acțiunile întreprinse de aceștia. Ne sunt înfățișate, sub influența concepțiilor religioase și a poziției proprii autorului, evenimentele din timpul domniilor lui Radu Șerban, Radu Mihnea și Alexandru Iliș, frământările politice interioare prin care trecea Țara Românească în primele două decenii ale sec. al XVII-lea, luptele duse pentru apărarea țării, prezentate pe fundalul tabloului realist al epocii.

Concepția despre viață, despre evenimentele contemporane autorului, iese pregnant în evidență din lectura celor „oarecare consilii ce am datu pre-luminatului domnu Ion Alexandru cându se afla în scaunulu domnesc”⁹. Sfaturile adresate domnului Alexandru Iliș privesc personalitatea domnului țării, creând portretul său moral. Se recomandă ca domnii să fie drepti judecători, să nu-și calce jurământul, să nu-și calce din cuvânt, să nu fie mândri, ci să țină o dreaptă măsură în purtarea lor.

Iată cum este redat în cronică sfatul, adresat domnului, de a nu-și ieși din cuvântul dat: „din cuvântul ce ai dat, niciodată să nu ieși; vorba ce vei scoate din gura ta să fie adevărată, dreaptă și neclintită. De ai promis ceva cuiva să nu-l refuzi, nici să-ți iei îndărăt vorba ce ai vorbit: căci e rușine mare ca vorba domnului să fie de răs ca o minciună. Cuvântul unui domnitoriu e piatră nestimată, și tocmai ca și dânsa se cade să fie tare și prețioasă”¹⁰.

Atitudinea patriotică, este reliefată de idei ca: „se cade să se păzească bine și hotarele țării”; „domnul să fie în pace cu vecinii lui”: „Încă un lucru, pre-luminate doamne, se cade să mai faci' ține pace cu toți vecinii tăi; pe regii ce se învecinesc cu tine fă-i prin înțelepciunea ta să țină pacea... Nimic nu folosesc domnilor toate bunurile câte au, dacă nu le consacră pentru pacea și fericirea țării lor”¹¹.

I se dă de asemenea sfaturi să fie milostiv și iubitor față de cei săraci: „Multor săraci, multor sărace, cu toate că n-au cu ce să trăiască, le e rușine să ceară; asupra acestor nenorociți varsă mai ales mila ta... Vei fi răsplătit cu sănătate, fericire, avuții nenumărate, ca să le împarți la cei în lipsă; și nu te va lăsa niciodată să cazi în nenorocire, ca să poți milui pre săraci”

Domnul trebuie să-și plătească datoriile făcute: „de ești dator ceva, plătește totul până la o para”; să edifice școli, să facă punți și fântâni pentru călători; să judece „după dreptate și adevăr” pe cei condamnați.

Reliefant pentru ideile sale, legate de cristalizarea societății feudale, a instituțiilor sale, este pasajul din cronică prin care se susține necesitatea școlii, ca mijloc primordial de instrucție și educație: „edifică școala unde să învețe oamenii carte; fundează institute unde să poată trăi cât învață carte și unde să-și afle traiul și învățătorii înșiși; dă acestora tot ajutorul ce poate da domnia... Deschide prin mila ta școală de unde să se răspândească lumina în țara ta”

„Istoria” a fost folosită pentru descrierea perioadei 1602-1618 în cronicile românești de mai târziu: „Letopisețul cantacuzinesc” și „Cronica Bălenilor”. Sunt cunoscuți și câțiva plagiatori ai cronicii. Dintre aceștia amintim pe: Antim Diacrusis, Ignatie Petritzis, preotul Sinadinos

Prin întreaga sa activitate, Matei al Mirelor se înscrie în rândul „cronicarilor de limbă greacă din țările române, care se inspiră din viața politică și socială, povestind evenimente ale istoriei noastre, scriind opere despre profilul moral și material al prinților români... cu o ideologie propice reformării statului feudal român”

Deși scrisă în grecește, cronica lui aparține literaturii române prin fondul său profund național, talentul de istoriograf al lui Matei al Mirelor dându-ne pagini dense de viață istorică, politică, economică și spirituală a Țării Românești în primele decenii ale secolului al XVII-lea.

1) Constantin Erbiceanu - *Tetraevanghelul lui Coresi*, București, 1898, p. 7;

2) Dan Simonescu, *Le chroniqueur Mathieu de Myre*, în „Revue des etudes sud-est europeennes”, p. 83;

3) Dan Simonescu, *ibid.*, loc. cit.;

4) Unul din contemporani a notat, cu culoare roșie, pe fațada absidei bisericii Dealu, de pe latura de sud, împrejurările în care a fost jefuită mănăstirea de „vasele și oțajdiile ei, când a venit Bator Gabor” (se pare că însemnarea aparține chiar lui Matei al Mirelor);

5) *Istoria literaturii române*, vol. I, Ed. Academiei R.S.R., 1964, p. 283;

6) Dan Simonescu, *ibidem*, p. 85;

7) Ediția din 1672 a operei, după care vom face exemplificările de rigoare, a fost publicată de E. Legrand în „*Bibliothèque grecque vulgaire*”, Paris, 1891, vol. II, p. 231-277, în 1324 versuri. În forma aceasta, versificată, ea este o adaptare a cronicii scrise în proză. Deci sunt cunoscute două variante ale cronicii: cea în proză și cea versificată.

În „*Tezaur de monumente istorice*”, vol. I(1862), p. 327-352, A. Papiu - Ilarian, cu o traducere românească mai liberă, folosește aceeași sursă - varianta E. Legrand;

8) N. Iorga, *Manuscripte din biblioteci străine relative la istoria românilor*, București, 1898, p. 44-51;

9) După „*Tezaurul de monumente istorice pentru România*” de A. Papiu Ilarian, București, 1862, p. 353;

10) *Istoria celor petrecute în Țara Românească - Matei al Mirelor* - în „*Tezaurul de monumente istorice pentru România*” de A. Papiu Ilarian, București, 1862, p. 358;

11) *Ibidem*, p. 357;

Civilizația cărturărească a Târgoviștei renaștentiste

Dincolo de obsedantul „*trecut istoric*” al Târgoviștei, sintagmă frecvent însoțită de epitetele orgolios inubliabile „glorios” sau „eroic”, „trecut” evocat infatigabil atât de spiritul și litera „patriotismului local”, nicidecum prezumțios în acest caz, dar și de românii de pretutindeni și de marii savanți ai istoriei neamului, ducându-ne cu gândul la relicva sfântă așezată în eternă aducere aminte, în racla de marmură de la Mănăstirea Dealu-Capul veghetor al întâi întregitorului de vatră străbună, la 1600, Mihai Basarab Bravul, există, totuși, *realitatea istorică* a unui oraș care a beneficiat de un statut privilegiat și plurivalent: capitală politică și, prin consecință, centru preeminent economic și spiritual al Țării Românești vreme de 350 de ani.

Din acest statut a irumpt, în momentele unor domnii nodale - Mircea cel Bătrân, Radu cel Mare, Neagoe Basarab, Petru Cercel, Constantin Brâncoveanu-, eflorescența unor stări de cultură cu reverberații benefice în întreg etno-spațiul românesc, cât și în orizontul sud-est european. Odată ce tiparnița monahului cetinian Macarie, instalată la Mănăstirea Dealu, care la 1508, a „tras” în teascul său de lemn prima carte imprimată în acest spațiu, nu la multă vreme după ce meșterul Johann Gutenberg a descoperit ceea ce azi am numi „tipar înalt”, se poate spune, fără umbră de tăgadă, că vocația academică a Târgoviștei, ca indelabilă „aventură a spiritului”, intrase într-o dimensiune de afirmare europeană.

Nu este mai puțin adevărat că propensiunile economice ale cetății în racord cu înscrierea vestului și centrului continentului pe ductul Evului mediu târziu, al „revoluției capitaliste”, - Renașterea oferindu-i combustia ideologică, tacticile și strategiile de realizare -, au indus și propria propășire spirituală la care domnii ce au șezut mai îndelung în Tronul de la Târgoviște au avut timpul necesar să-și spună cuvântul hotărâtor.

Să facem un convenit excurs la temă pentru a înțelege cum Târgoviștea a devenit un centru cu vocație academică și, implicit, universitară și iată de ce. În secolele XVI și XVII în lumea românească apar numeroase și diverse bresle meștegășurești și, ca atare, se produce și se acumulează o abundență de bunuri de schimb. Urmare firească: negoțul se intensifică. Acest efect de creștere economică reclamă existența unor oameni bine instruiți, astfel că orașenii, aflați în proces incipient de „clasă burgheză”, simt nevoia de a-și trimite odraslele la școli de înaltă învățatură în străinătate și în țară. Aici, însă, astfel de școli trebuiau înființate fără prea mare întârziere. Drept consecință - surprinde corect Mircea Tomescu în „Istoria cărții românești de la începuturi până la 1918” -

„Vasile Lupu și Matei Basarab au organizat, pentru feciorii de boieri, școli domnești de învățământ superior la Iași și la Târgoviște, cu predare în slavă, dar și în latină și greacă”. Dacă o vreme au stăruit unele îndoieli asupra ființării învățământului superior în Țara Românească și Moldova, cercetările din ultima jumătate de secol au relevat indubitabil faptul că a fost și s-a manifestat cu adevărat, (pentru Târgoviște avem certitudini), s-a impus printr-o statură universitară. Afirmatia nu este hazardată și riscul de a fi contrașiși ni-l asumăm, căci știm pe ce argumente ne-am întemeiat-o.

Și se mai impune un alt excurs. În Țara Românească - cu trimitere în mod expres la Târgoviște -, învățământul universitar a fost pregătit de voievodalele „curți cultural-artistice”, cu caracter academic. O primă curte, de acest fel, va fi fost să fie, la Târgoviște, datorită comprehensiunii spirituale a voievodului Neagoe Basarab. Și tot o activitate cu alură academică a avut-o „curtea cultural-artistică” organizată de Petru Cercel în scurta sa domnie (1583-1585). Aici s-au manifestat cu succes, la această curte de sorginte europeană și de influență franceză -la chemarea domnului-, poetul toscan Francesco Pugiella, arhitecți și pictori de la Paris și din Italia.

Cea dintâi existență a unei forme de învățământ superior la Târgoviște este atestată în timpul domniei lui Matei Basarab (1632-1654). Această manifestare poate fi surprinsă în trei ipostaze și etape: ȘCOALA SLAVONĂ, bine organizată și structurată, încadrată cu profesori de înaltă pregătire și experiență cum au fost dascălii Grigore, Rafael Levakovic și Daniil (școala era frecventată și de studenți străini, iar îndrumătorul spiritual al acesteia, dacă nu cumva rector, a fost marele învățat Udriște Năsturel); ȘCOALA SLAVO-ROMANĂ (în același timp), care a urmărit cultivarea și promovarea limbii române, datorită necesității crescânde de utilizare a acesteia în documentele oficiale de cancelarie domnească, dar care, este important de reținut, a fost absolvită de numeroși specialiști autohtoni; SCHOLA GRAECA E. LATINA (ȘCOALA GREACA ȘI LATINĂ), înființată în casele, aflătoare încă, de la Mănăstirea Stelea, de către reputatul profesor Pantelimon Ligaridis, care i-a fost director (echivalentul rectorului). Aceasta a funcționat între 1646 și 1651, era frecventată de studenți români și din spațiul balcanic și ucrainean. Se preda la nivel superior greaca și latina, retorica și logica, iar învățământul a fost asigurat de ceea ce am numi azi „profesori asociați”, veniți de la Padova și Constantinopol.

Pentru nevoile de studiu în aceste școli, la îndemnul cumnatului său Udriște Năsturel, Matei Basarab a readus în capitala sa tiparul. De fapt domnul era un nesățios de cultură căci - zice Nicolae Cartoian în „Istoria literaturii române vechi” - „La curtea din Târgoviște a lui Matei Basarab, neconținut cercetată de soli străini, de emisari papali și de mari Patriarhi ai Răsăritului, în răgazurile de liniște și pace (...) era veșnic treaz gândul de a înzestra țara cu mănăstiri și biserici (...) cu mori de hârtie, cu tiparnițe și meșteri tipografi!”.

Udriște Năsturel, va fi îndemnat pe voievod să reîmpământenească tiparul, a fost cel ce a vegheat cu profesionalism și personalitate științifică la imprimarea cărților de trebuință universității din cetate, el însuși încredințând tiparului stihuri închinare la stema țării și supervizând apariția „Antologhionului” slavonesc, întocmindu-i predoslovia (1643) și a acelei „flori de aur” - pe care a tradus-o din latinește - „Imitatio Cristi” (1647), „sponsor”

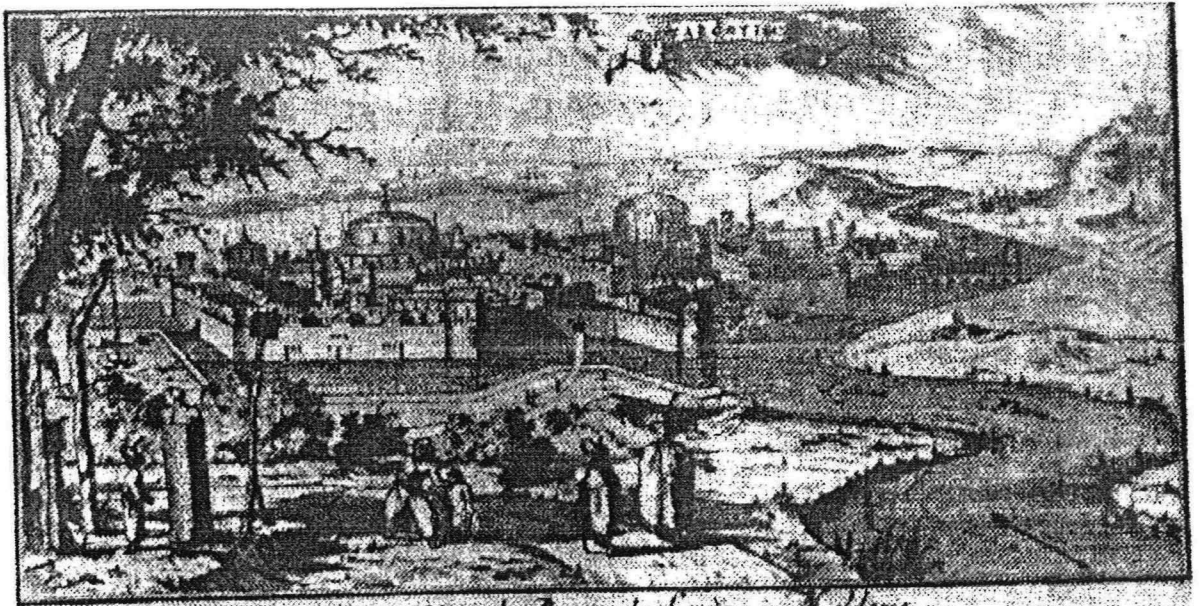
fiind Doamna Elina, soția lui Matei Basarab, care va spune despre sine că se va fi straduit să împlinească lipsa de carte, fiindu-i aceasta învrednicire frumoasă neodihna.

În tiparnița de la Târgoviște - care, o vreme, a funcționat chiar în localul „Școlii de Greacă și Latină”-, în redactarea profesorului Staicu a fost imprimată prima gramatică românească și un lexicon slavo-român dar și „Pravila lui Matei Basarab”. În această tipografie universitară - în care „regalele” erau înzestrate cu cinci tipuri de literă, aduse de la Kiev s-au așezat și temeiurile școlii de gravura românească pentru ilustrație și ornamentare.

De altminteri, în flux au ajuns în mâinile „studentilor de Târgoviște”, în lăcașurile de cult ortodoxe, de la sudul Dunării și dincolo de Carpați, în afara lucrărilor mai înainte amintite, „Evanghelia învățătoare” (1644), „Pogribania preoților” (1650), „Mystirio sau Sacramentul” (1651), și „Cartea care se cheamă raspunsul împotriva Catehismului calvinesc” (1645) a mitropolitului Varlaam, scriere în limba neamului, prima de acest fel - cu caracter indubitabil de polemos teologal, autorul explicit valorizând, în predoslovie, ideea unității etnice a Țării Românești, Transilvaniei și Moldovei.

Așadar, cu îndreptățire istorică se poate afirma că, între 1640 și 1651, Târgoviștea a fost un adevărat „centru tipografic universitar”, al lumii românești și sud-est europene, în perfecta diahronie cu Europa de la confluența Renasterii cu „Epoca luminilor”. O prestigioasă CIVITAS UNIVERSITAS TARGOVIENSIS.

Lect. univ. George Coanda
Universitatea „Valahia” Târgoviște

Stampă din secolul al XVII-lea

Sesiunea anuală de comunicari a Bibliotecii Județene
„ Ion Heliade Rădulescu ”

Ediția din acest an a Sesiunii de comunicări și referate „TARGOVIȘTE - CONTINUITATE CULTURALĂ ÎN TIMP”, - desfășurată în zilele de 3-4 decembrie 1997-, prin conținut și mod de organizare, s-a înscris ca un moment cultural semnificativ în peisajul spiritual al municipiului Târgovite. Prin activitățile organizate, am avut în vedere să aducem în prim plan rezultatele unor noi studii și cercetări, efectuate atât de oameni de cultură locali cât și din afara județului nostru, privind rolul Târgoviștei în dezvoltarea culturii naționale de-a lungul anilor. Manifestarea s-a desfășurat în două secțiuni: TARGOVIȘTE - CETATE A CULTURII ROMANEȘTI și BIBLIOTECA - FUNDAMENT AL EDUCAȚIEI PERMANENTE.

Lucrările primei secțiuni s-au desfășurat în sala „Elena Văcărescu”, moderator fiind conf. univ. dr. Eugen Marinescu (Universitatea București). Din comunicările prezentate menționăm:

Continuitatea culturală a Târgoviștei - perenitate a spiritualității românești (Victor Petrescu, director Biblioteca județeană „Ion Heliade Rădulescu”

Dâmbovița), *Civilizația cărturărească a Târgoviștei renașcentiste* (George Coandă, scriitor, Târgoviște),

Permanența Văcăreștilor în literatura și cultura română (dr. Eugen Marinescu),

Marginalii la un eseu despre Școala prozatorilor târgovișteni (Ștefan Ion Ghilimescu, critic literar, consilier la

Inspectoratul pentru Cultură al județului Dâmbovița), *Correspondență inedită a scriitorilor târgovișteni din secolul XX*

în colecțiile noastre (Constantin Condrea, director, Direcția Județeană a Arhivelor Naționale), *Academicieni români contemporani - originari din județul Dâmbovița* (Petru Petria,

Biblioteca județeană „Antim Ivireanul” Râmnicu Vâlcea), *Circulația cărților vechi românești în satul Râul Alb, comuna Bârbulețu, județul Dâmbovița*

(Mihai Popescu, profesor Târgoviște), *Gramatica lui Ienăchiță Văcărescu. 210 ani de la apariție* (Florin Dragomir, Biblioteca județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița), *Manuscrise „Vasile Voiculescu” în colecțiile noastre*

(Gloria Radu, Complexul Muzeal Național „Curtea Domnească” Târgoviște), *George Dobrescu - un scriitor dâmbovițean mai puțin cunoscut* (Ion N. Nastasia, profesor Liceul „Ienăchiță Văcărescu” Târgoviște).

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ
„Ion Heliade Rădulescu”
DÂMBOVIȚA

Sesiunea de studii și
comunicari

TARGOVIȘTE CONTINUITATE CULTURALĂ
ÎN TIMP ”

PROGRAM

TARGOVIȘTE
3-4 DECEMBRIE 1997

Secțiunea a II-a și-a desfășurat lucrările în sala „Constantin Cantacuzino”, având ca moderator pe conf. dr. ing. Doina Banciu (Universitatea București).

Comunicările s-au referit în mod deosebit la rolul, funcțiile și statutul bibliotecii publice în societatea contemporană, racordarea cât mai eficientă a acestei instituții la imperativele prezentului. Dintre acestea menționăm: *Oportunități de informare și contextele instituționale de transmitere a informației* (conf. dr. Constantin Schifirneț, Universitatea „Valahia” Târgoviște), *Profesia de bibliotecar și documentarist în societatea informațională* (conf. dr. ing. Doina Banciu, Universitatea București), *Actualitatea managementului în biblioteca publică* (Silvia Nistorescu, Biblioteca Națională a României), *Perspective ale bibliotecilor publice românești* (Florin Rotaru, director Biblioteca „Mihail Sadoveanu” București), *Relația dintre autor și cititor în era electronică* (conf. dr. Ion Haineș, Universitatea „Valahia” Târgoviște), *Reflecții despre începuturile informatizării și automatizării la Biblioteca „Nicolae Iorga” Ploiești* (Gheorghe Macsim, director), *Biblioteca și informația în contemporaneitate* (Victor Petrescu, Minodora Gulie, Biblioteca județeană Dâmbovița), *Ediții bibliofile „Mihai Eminescu” în colecțiile bibliotecii „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița* (Serghe Paraschiva) și alte comunicări prezentate de colegi de la biblioteca județeană și biblioteci orășenești.

În cadrul sesiunii, de un interes aparte s-a bucurat lansarea următoarelor volume: „*Istoria politică a Europei de la Napoleon la Stalin*” a prof. univ. dr. Nicolae Ciachir și „*Educația adulților în schimbare*”, autor dr. Constantin Schifirneț, apărute în 1997.

De asemenea, a fost vernisată expoziția de carte și documente „*Târgoviște - continuitate culturală în timp*” precum și „*Salonul editorial dâmbovițean - 1997*”.

Prezența la lucrările sesiunii a unor reprezentanți ai Prefecturii și Consiliului județean Dâmbovița, ai instituțiilor de cultură din Târgoviște, ai unor biblioteci din capitală și județele apropiate au adus consistența și profesionalism dezbaterilor organizate, contribuind la creșterea prestigiului manifestării, a eficienței ei în optimizarea și perfecționarea demersului bibliotecar.

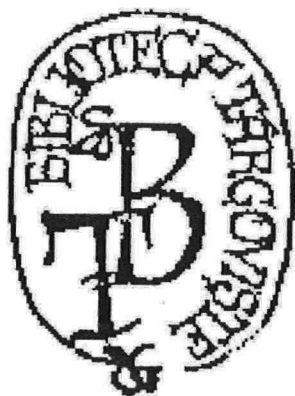
Zilele bibliotecii „TARGOVIȘTE” la Chișinău

In baza Programului de colaborare încheiat între Ministerul Culturii din România și Ministerul Culturii din Republica Moldova, semnat la București, în august 1994, s-a definitivat un Protocol între Biblioteca județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița și Biblioteca municipală „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Chișinău prin care instituția noastră s-a angajat să sprijine crearea unei biblioteci filiale pe lângă Biblioteca din Chișinău care să cuprindă: carte din producția editorială românească curentă și retrospectiva (din toate domeniile cunoașterii), publicații periodice de interes general, materiale

audio-vizuale, materiale de specialitate și imprimate tipizate specifice demersului bibliotecar.

Biblioteca Municipali
"Bogdan Petriceicu Hașdeu"
Chișinău

Biblioteca Județeană
"Ion Heliade Rădulescu"
Târgoviște

ZILELE BIBLIOTECII "TÂRGOVIȘTE" LA CHIȘINĂU

Ediția întâia

10 - 11 septembrie 1997

Chișinău
str. Creangă nr. 82/1
tel. 671447

Deschiderea oficială a activităților a fost onorată de prezența domnilor: Marcel Dinu (ambasadorul României la Chișinău), Marius Mihălăchioiu (vicepreședintele Consiliului Județean Dâmbovița), Mihai Cimpoi (președintele Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova), Iulian Filip (șeful Direcției Cultură al Primăriei Chișinău), Lidia Culicovski (directorul Bibliotecii municipale „Bogdan Petriceicu Hașdeu” Chișinău), Victor Petrescu (directorul Bibliotecii Județene „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița), Gheorghe Bulei (directorul Complexului Muzeal Național „Curtea Domnească” din Târgoviște), reprezentanți ai autorităților locale, oameni de cultură.

Din manifestările ce s-au desfășurat menționăm: Simpozionul „TARGOVIȘTE - CETATE A SPIRITUALITĂȚII ROMANEȘTI” cu comunicările:

Protocolul avizat de primăriile din Târgoviște și Chișinău, de inspectoratele pentru cultură ale județului Dâmbovița și orașului Chișinău, a intrat în vigoare în iunie 1995, iar după două luni (31 august 1995) a fost inaugurată Biblioteca „Târgoviște”, având un frumos și modern sediu într-un cartier al Chișinăului (Buicani) unde, printre alie unități economice și sociale, funcționează și importante instituții de învățământ (Universitatea de Medicină, Universitatea Pedagogică „Ion Creangă”, Liceul „Dante Alighieri”, Liceul real, școli generale).

Fondul de publicații ce îl deține filiala este de peste 30.000 unități de bibliotecă, din care mai mult de jumătate este asigurat de Biblioteca Județeană Dâmbovița, de edituri și instituții târgoviștene.

În organizarea Bibliotecii municipale din Chișinău și a instituției noastre-în perioada 10-11 septembrie a.c. s-a desfășurat prima ediție a ZILELOR BIBLIOTECII „TARGOVIȘTE” LA CHIȘINĂU-manifestare complexă, bine apreciată de autorități, de oameni de cultură din capitala Republicii Moldova.

„Târgoviște” - capitală și reședință voievodală a Țării Românești (Marius Mihălăchioiu), „Monumente istorice și de artă din județul Dâmbovița” (Gheorghe Bulei), „Târgoviște - centru medieval european al tiparului” (Victor Petrescu), „Dimensiuni culturale târgoviștene” (Florin Dragomir), „La un pas de Târgoviște - impresiile unui cititor al bibliotecii” (Larisa Ungureanu, ziaristă, Chișinău) și altele.

De asemenea, interes din partea participanților a stârnit Colocviul „SCRIITORI TARGOVIȘTENI - CITITORI DE CULTURĂ NAȚIONALĂ” în cadrul căruia s-au evocat: „Tradițiile culturii medievale în fosta cetate de scaun a Țării Românești” (Victor Petrescu), „Scriitori târgovișteni din secolul al XIX-lea” (Florin Dragomir), „Colecția de manuscrise ale scriitorilor dâmbovițeni contemporani” (Serghe Paraschiva), „Preocuparea Editurii „Macarie” și a revistei „Târgoviște” în promovarea literaturii românilor de pretutindeni” (Mihail I. Vlad), „Preeminescianul Grigore Alexandrescu” (Mihai Cimpoi), „Alexandru Donici în raport cu Ion Heliade Rădulescu și Grigore Alexandrescu” (Vasile Ciocanu, Institutul de Istorie și Teorie Literară, A.S. Moldova, Chișinău), „Stă și azi în fața lumii, o enigmă neexplicată: Mihai Eminescu și Ion Heliade Rădulescu” (Lazăr Ciobanu, cercetător literar la A.S., Chișinău), „Văcărescu cântând dulce a iubirii primăvară” (Pavel Balmus - președintele Societății Bibliophililor din Moldova).

Pentru optimizarea și diversificarea actului de lectură, a fost organizată dezbateră „RELAȚIA BIBLIOTECA - EDITURI - UTILIZATORI ÎNTRE DEZIDERATE ȘI REALIZĂRI” la care au participat editurile „Domino” și „Macarie” din Târgoviște, „Eus” și „Știința” din Chișinău (au fost prezentate lucrări recent apărute în editurile menționate) și masa rotundă „BIBLIOTECA PUBLICĂ - FACTOR DETERMINANT AL CIRCULAȚIEI INFORMAȚIEI ÎNTR-O COLECTIVITATE”, unde au fost prezentate lucrări de specialitate ale unor autori ca: (Doina Banciu: „Sisteme automatizate de informare și documentare”; „Baza de date de informare și documentare în România”; Maria Moldoveanu, Valeriu Ioan Franc: „Marketing și cultură”) etc.

Au fost vernisate expozițiile:

„SALON EDITORIAL DAMBOVIȚEAN”, „MANUSCRISE ȘI CĂRȚI CU AUTOGRAF” (existente în colecțiile Bibliotecii județene „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița), „PICTURĂ” (Valentina Brâncoveanu, Chișinău), „DIN ARHIVA PERSONALĂ A COLECȚIONARULUI A. SEVCENCO”, „INSTRUMENTE DE INFORMARE ȘI DOCUMENTARE ÎN BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „ION HELIADE RĂDULESCU” DAMBOVIȚA”...

Breviar cultural

Biblioteca orașenească „Gh. N. Costescu” Pucioasa și-a desfășurat a doua ediție a ZILELOR BIBLIOTECII pe 20-21 noiembrie 1997. După scurte alocuțiuni rostite, în deschiderea manifestărilor, de Mircea Simion, primarul orașului Pucioasa și Stela Bădoiu, responsabilă bibliotecii orașenești s-a desfășurat simpozionul : „1 Decembrie 1918 - arc de triumf al istoriei românești” în cadrul căruia prof. univ. dr. Nicolae Ciachir, lector univ. George Coandă (ambii de la Universitatea „Valahia” Târgoviște) și

prof. Dumitru Stancu au prezentat interesante comunicări legate de acest eveniment. Simpozionul a fost urmat de vizionarea unor filme documentare, creații ale regizorului dâmbovițean Pompiliu Gâlmeanu, care și-a lansat cu acest prilej volumul de versuri „*Dintr-o vreme ...*” prezentat de criticul literar Ștefan Ion Ghilimescu.

În program a figurat și întâlnirea cititorilor bibliotecii cu scriitorul târgoviștean George Coandă, acesta lansându-și volumul de versuri „*O mie nouă sute nouăzeci și șapte după Hristos*” scos la Editura „Domino” din Târgoviște.

Bibliotecari din oraș și comunele vecine au realizat un dialog profesional pe tema „*Lectura și rolul ei formativ*”. În interpretarea unui grup de elevi ai Școlii generale nr. 4 s-a prezentat recitalul de versuri „*Odă limbii române*”. De asemenea, pe parcursul celor două zile au fost vernisate expozițiile: „*Interferențe culturale*”, „*Ideea de unire la români*”, „*Cărți cu autograf în colecțiile bibliotecii*”, „*Salon editorial dâmbovițean*” (cuprinzând lucrări tipărite, în 1997, de editurile târgoviștene „Macarie”, „Domino”, „Faber Bonifaciu” și „Pandora”), o expoziție de filatelie (Răzvan Nițescu) și o alta de sculptură (Liviu Brezeanu).

Pe 23-24 octombrie 1997 a avut loc prima ediție a ZILELOR BIBLIOTECII „AUREL IORDACHE” din Găești. Activitățile au fost deschise prin scurte alocuțiuni de Marin Albu, primarul orașului Găești și Maria Dumitru, responsabilă bibliotecii orașenești.

Printre manifestările desfășurate menționăm:

- simpozion pe tema „*Mitul Fulgăi în literatura română*” (moderatori: prof. Daniela Iordache, fiica scriitorului al cărui nume îl poartă biblioteca și Gheorghe Dumitru);

- masă rotundă „*Relația bibliotecă-edituri-utilizatori între cerințe și posibilități*” (moderatori: Emil Vasilescu, redactor șef Revista „Biblioteca” și Victor Petrescu, director Biblioteca județeană „Ion Heliade Rădulescu”);

- lansarea următoarelor apariții editoriale: *Părtaș la domnie* (versuri) de Nicolae Neagu, *Os de domn* (roman) și *Amurgul Zeilor* (roman) ambele de Marin Ioniță, scriitorii fiind prezentați de profesorii Tudor Cristea și Daniela Iordache;

- întâlnirea cititorilor cu scriitorii găeșteni George Anca, Toma Biolan, Tudor Cristea;

- lectură dramatizată după „*Lina, ultima vrăjitoare*” de Aurel Iordache;

- finalizarea concursului literar „*Ție îți scriu Ion Fără Somn*” (eroul cărții „*Os de domn*” de Marin Ioniță);

- vernisarea expozițiilor: „*Scriitori găeșteni de-a lungul timpului*” și „*Publicații găeștene*”.

Bibliotecii din comuna Brănești, i s-a atribuit numele scriitorului Teodor Balș, care a trăit o parte din viață în comună. Despre activitatea, opera poetului și gazetarului au vorbit preotul Zoe Enăchescu și profesoara Maria Enache, directoarea Școlii generale, care dețin și unele documente inedite legate de creația sa.

În trimestrul IV/1997 unele biblioteci comunale din județ (cu sprijinul bibliotecii județene) au realizat momente culturale deosebite prilejuate de aniversarea unui număr de ani de la înființarea primelor forme de lectură publică în aceste localități: Gura Ocniței (60 de ani), Moroieni (70), Doicești (60), Crângurile (70), Văleni Dâmbovița (60), Vișinești (70). Cadre didactice, alți intelectuali din aceste localități au evocat aspecte semnificative din trecutul istoric, cultural, din tradițiile lecturii publice, făcând, totodată, propuneri pentru stimularea cercetărilor pe plan local, pentru întocmirea unor micromonografii, pentru dezvoltarea vieții spirituale, creșterea rolului instituțiilor culturale în instruirea și educarea locuitorilor din aceste comune dâmbovițene.

Grupaj realizat de
Florin Dragomir

Lectura în rândul copiilor la Biblioteca comunală Gura Ocniței

Perfecționarea activității bibliotecii, revitalizarea rolului acesteia ca instrument important în devenirea intelectuală și spirituală a personalității, impune cerințe noi în domeniu, inclusiv în munca de cercetare, în sociologia lecturii. Legat de aceasta, este necesară o nouă viziune asupra conținutului, modului de organizare, a tuturor aspectelor ce solicită o studiere mai aprofundată a lecturii publice.

Instituția noastră dispune în prezent de peste 7.500 volume din care 1.173 social-politice, 2.063 științifice, 4.318 beletristică și 97 alte materii. Anual, atrage la lectură peste 600 cititori, ponderea deținând-o elevii (54%). Difuzăm, de asemenea, aproximativ 5.000 volume (peste 85% fiind lucrări din domeniul beletristic). Biblioteca are un sediu frumos amenajat, amplasat în centrul comunei, compus din sală de împrumut pentru adulți și copii, sală de lectură și depozit.

Recent, biblioteca a aniversat 60 de ani de la înființare (în 1937 Căminul cultural „Spiru Haret” din comună își organiza propria bibliotecă) realizând cu acest prilej, un moment cultural semnificativ în peisajul cultural local.

Biblioteca comunală Gura Ocniței are în vedere, pe lângă celelalte obiective ale activității sale, efectuarea unor sondaje de opinie în rândul cititorilor elevi, cu scopul de a depista și selecta părerile acestora asupra conținutului și modului de valorificare a publicațiilor ce le sunt destinate, existente în bibliotecă.

Pornind de la aceste considerente, ca bibliotecar am în vedere să știu cât mai bine ce opțiuni de lectură are tânărul cititor, ce așteaptă de la bibliotecă pentru împlinirea lor. De aceea, de curând, am organizat un sondaj pe tema „Cititorul despre bibliotecă și bibliotecar” adresat cititorilor elevi. Întrebările formulate simplu, au vizat extragerea unor răspunsuri referitoare la: timpul acordat lecturii, motivația lecturii, preferințe, recomandări bibliografice ale

PN5078

cadrelor didactice, dacă structura colecțiilor acoperă necesitățile de studiu și lectură, ce domenii ale cunoașterii lipsesc din bibliotecă, probleme legate de comportamentul bibliotecarului în relațiile cu publicul, activitățile de comunicare a colecțiilor etc.

În sondaj au fost antrenați 114 cititori (elevi cls. II-VIII de la școala generală din Gura Ocniței). În momentul de față evaluăm rezultatele acestuia și desigur, le vom valorifica în special în achiziția de carte destinată tineretului școlar cât și în îmbunătățirea organizării activității bibliotecii, perfecționarea actului de lectură.

Tot în acest scop, am folosit și următoarea metodă: în sala de împrumut și în sala de lectură, într-o cutie, am pus trei cartoane colorate: albastru (având înscris: mi-a plăcut modul cum am fost servit în bibliotecă), verde (mai puțin sunt mulțumit), roșu (nu sunt mulțumit), cititorul fiind îndemnat să folosească pe cea apropiată situației în care s-a aflat în bibliotecă. Și de aici, ca bibliotecar, am tras unele concluzii privind solicitudinea ce trebuie să o manifest față de utilizatori, mai ales față de această categorie socio-profesională, care pe parcursul frecventării gimnaziului sunt, în marea lor majoritate, cititori permanenți ai bibliotecii.

Concomitent, în practica muncii ce o desfășor, inițiez și alte activități culturale cu ajutorul cadrelor didactice din comună, al unor funcționari din cadrul primăriei, care au stârnit interesul participanților prin mesajul transmis. În semestrul II din acest an am organizat expoziții de carte și medalioane literare cu prilejul împlinirii a 200 de ani de la moartea lui Ienăchiță Văcărescu, a 90 de ani de la moartea pictorului Nicolae Grigorescu, a 75 de ani de la nașterea scriitorului Marin Preda, a 180 de ani de la nașterea lui Mihail Kogălniceanu, 100 de ani de la nașterea istoricului literar Tudor Vianu. De asemenea, unele activități au fost ocazionate de sărbătorirea Zilei Naționale a României, Zilei Internaționale a tineretului, Zilei Armatei Române, Zilei Internaționale a muzicii.

Asemenea activități au contribuit la crearea unei bune imagini a bibliotecii în rândul populației din comună, ea devenind un loc însemnat în care cititorii își realizează opțiunile de studiu, documentare precum și o lectură de agrement.

Steliana Mițoi
Bibliotecar

Management de bibliotecă

Eram obișnuiți să întâlnim termenul de management atunci când se făceau referiri la bănci, economie, politică. Odată cu transformarea societății industriale în societate informațională a apărut noțiunea de management și în sfera culturii. Informația a devenit un produs tot mai căutat și mai lesne vândut. Au apărut intermediarii, comercianții și semicomercianții de informație.

Bibliotecile publice și-au propus în acest moment scopuri, și și-au asumat sarcini foarte diferențiate în domeniile lor de activitate: educațional-formative, informaționale și de petrecere a timpului liber.

Instituțiile noastre tind tot mai mult să devină centre multimediale; alături de documente tipărite aparând casetele, video casetele; CD-urile etc.

Bibliotecile din orașele mari oferă posibilitatea informării online și prin Internet. S-a introdus accesul liber la cât mai multe medii, iar cititorii folosesc documentele la fața locului și împrumută tot mai puțin (prin arhitectură bibliotecile au devenit centre de comunicație și comunicare, s-au amenajat locuri pentru xerox-uri, prezentări de carte, cafenele Internet).

Această creștere înspăimântătoare a volumului de informații a condus la o depășire a resurselor financiare și de personal.

Biblioteca publică are mai mulți utilizatori decât orice altă instituție culturală.

În ce măsură instituția mea este utilă sau poate deveni utilă comunității? Ce îmi propun? Cum pot îndeplini din ceea ce îmi propun? La ce performanțe pot ajunge? Cu cine și cu ce pot face performanță? Acestea ar fi o parte din întrebările la care trebuie să răspundă actualii manageri de bibliotecă.

Se vorbește tot mai des despre organizarea și conducerea unui întreg organism (biblioteca), a unei secții sau a unui program. Mulți susțin că te naști sau nu cu știința de a conduce oamenii și procesele de dezvoltare. Dacă faci parte dintre cei ce nu s-au născut cu acest har, îți rămâne învățarea.

Prima treaptă este stabilirea unei concepții clare în privința dezvoltării organismului, în cazul nostru, a bibliotecii. Concepția este elaborată de cei mai buni profesioniști din bibliotecă, dezbătută, completată și evaluată de forul tutelar. Trebuie să știm că niciodată nu vom avea aprobarea întregului colectiv. Orice noutate generează proteste.

Aducerea concepției stabilite la cunoștința tuturor celor din colectiv formează a doua treaptă sau cercul mare care cuprinde și înglobează toată biblioteca. În continuare vom avea niște cercuri mai mici, secțiile și serviciile.

Apare în acest moment, în mod firesc, necesitatea unei activități planificate și consecvente.

A treia treaptă este stabilirea priorităților pe termen lung și scurt.

Vechea politică a forței nu mai trebuie practică în nici un caz, colectivul trebuie convins cu răbdare sau trebuie văzut dacă nu cumva există o

reală imposibilitate în realizarea programului propus. Conducătorul trebuie să înțeleagă motivul refuzului și să-l înlăture cu răbdare. În mod obișnuit în cadrul colectivului oamenii se împart în: cei ce sprijină activ schimbarea, cei care nu o sprijină, ba chiar se opun și cei cărora nu le pasă.

Referindu-ne la teoria cercurilor concentrice, despre cel mai larg cerc am vorbit deja, se poate spune că cercul mai mic este acela al persoanelor care privesc schimbarea ca pe o sarcină a lor, următorul este cel al majorității pasive și, cel mai mare, al celor care se sperie de reorganizare.

Pentru a modifica dimensiunile acestor cercuri este necesară o analiză serioasă a colectivului în vederea remarcării unor persoane care ar putea deveni promotorii ideilor noi. Ei vor fi pe cât posibil avansați și vor forma echipa. Nu se va ține seama de criteriul exclusivist al vechimii în bibliotecă. Riscul îi va reveni conducătorului, el va alege și va investi încredere în tineret, în oameni cu puțină experiență. Va delega împuterniciri prin intermediul cărora va fi la curent cu activitatea din fiecare departament al bibliotecii. Este foarte delicat să controlezi întregul proces, încredințarea unor responsabilități importante altora este una dintre trăsăturile speciale managerului. Oricât de bun ar fi el, nu poate ști totul. Urmărirea colectivului se va efectua prin interviuri profesionale. Va fi un schimb profitabil de experiență pentru conducător și colectiv.

Nu în ultimul rând trebuie să avem în vedere și aspectul financiar. Bugetul de entuziasm se consumă repede. Egalizarea este un element care descurajează.

Știm și că măsurile stimulative nu sunt prevăzute în buget. Managerul trebuie să găsească surse suplimentare, aplicând în practică criteriile tradiționale. Trebuie să apeleze la firme, bănci și să le convingă că biblioteca este necesară comunității, prin urmare este bine să fie sprijinită.

Un bun manager înseamnă o minte logic dezvoltată, emotivitate moderată, dorința perfecționării cunoștințelor proprii, cunoașterea părților slabe proprii; trebuie să aibă curajul să solicite sfatul altora când este cazul, transparență totală și să nu spună niciodată „nu”.

Pe scurt conceptul de management presupune următoarele faze și întrebări care necesită soluții:

1. Stabilirea scopurilor bibliotecii referitoare la: personal, tehnologie, finanțe, clădire, raționalizare, prelucrarea datelor.
2. Ce „produse” trebuie să furnizeze biblioteca?
(ex.: elaborarea Bibliografiei Naționale a unei țări)
3. Stabilirea caracteristicilor de reușită, de succes:
  - a. cea mai importantă este aceea ca în momentul plecării din bibliotecă, cititorii să spună că au primit tot ce au dorit, sau că sunt mulțumiți;
  - b. eficientizarea fondurilor de care dispui (necesități, posibilități).
4. Penetrarea pe piața informațională (este importantă comparația cu cifra potențială a utilizatorilor).
5. Stabilirea efectivităților (atunci când utilizatorul și-a împlinit toate cerințele)
6. Evaluarea costurilor.
7. Evaluarea productivității activităților de bibliotecă:

(ex.: câte cărți pot fi prelucrate pe oră, pe zi, în diferite compartimente, ce randament dă personalul, câte unități informaționale au fost furnizate, ce activități complementare s-au desfășurat etc.)

Silvia Nestorescu
Biblioteca Națională a României

Despre marketing și activitatea bibliotecară

Conform definiției din „Dicționarul explicativ al limbii române” (Buc., Editura Academiei, 1975) *marketingul* este o „disciplină și activitate comercială care pornește de la cunoașterea curentă și în perspectivă a nevoilor cumpărătorilor, spre a satisface operativ aceste nevoi”. O politică coerentă de marketing include în esența sa analize asupra produsului supus discuției, a prețului său, precum și modalitatea de distribuție, anticipată printr-o testare eficientă promoțională. Ea este transpusă în practică într-un program determinat în timp, care evidențiază aspecte cum ar fi: unde dorește să ajungă inițiatorul programului, ce obiective își propune și eșalonarea lor, indicarea responsabilităților, a resurselor umane, materiale, financiare la nivel global sau sectorial.

În ultimul timp se vorbește tot mai mult de marketing-mix (de la engl. mixture), conceput cu sensul de amestec, îmbinare, combinare. El include un complex de măsuri vizând dezvoltarea produsului, determinarea pieței, adaptarea mărcilor, canalele de distribuție, vânzarea directă, expunerea în raft, serviciile, logistica, cercetarea și analiza informațiilor.

Am făcut aceste precizări pentru a încerca să subliniem cum acest mecanism al marketingului poate fi extins la domenii nelucrative, care nu implică neapărat un profit material. S-a creat astfel noțiunea de *marketing social*, care încearcă să aplice principiile enumerate mai sus mediului social, cerințelor sale imediate sau de perspectivă, pentru a putea fi realizate corespunzător, într-un timp optim și fără disfuncționalități pe cât posibil. O latură a acestuia se referă la *marketingul educațional* cu componenta sa culturală.

Biblioteca este o instituție care colecționează cărți, periodice, alte tipuri de documente grafice și audio vizuale, pentru a le pune în mod organizat la dispoziția utilizatorilor, în marea majoritate membrii colectivității în care ființează. Ea este o importantă instituție social-culturală. Aici se cuvin în continuare câteva precizări. Prin *comunitate* înțelegem nu numai totalitatea membrilor unei localități sau a unui alt teritoriu delimitat administrativ, ci și un grup de oameni cu interese, credințe sau norme de viață comune. De asemenea noțiunea de *social*, subliniază că bibliotecii ca instituție ce a fost creată de societate, îi este proprie, fiind legată de viața oamenilor, de raporturile dintre ei sau față de societate în ansamblu. Prin *cultură* percepem „totalitatea valorilor

materiale și spirituale create de omenire în procesul practicii social-istorice, precum și a instituțiilor necesare pentru creerea și comunicarea acestor valori” (după DEX).

În ce constă specificitatea bibliotecii ca instituție de acest fel? Cum se raportează ea cerințelor enumerate mai sus? Unele dintre ele se referă în primul rând la condițiile materiale în care funcționează aceasta, la raportările și percepția în colectivitate, la relațiile cu factorii decizionali, fiind concordante sau anticipative cu activitățile economice, culturale, sociale și chiar politice dintr-o perioadă. Altele investighează prioritățile, mărimea și structura grupurilor sociale, nevoile ce le au acestea la un moment dat și nu numai.

Ele trebuie să se reflecte în politica de achiziții, în programul cultural și cel de lucru cu utilizatorii, precum și în producerea, stocarea și regăsirea informațiilor (banca de date) despre colecțiile de documente ale bibliotecii, a utilizării potențialului uman, identificării de noi resurse. Se reliefează astfel contribuția esențială a activității de marketing în funcționarea bibliotecii, în activitatea managerială ce se desfășoară. Prin observarea atentă a relației dintre cerere și ofertă, analizarea permanentă a dimensionării și calității acesteia, biblioteca își poate oricând întocmi o metodologie adecvată de dezvoltare a activităților, a colecțiilor, își poate verifica utilitatea și perspectiva potențialului patrimoniului cultural și informațional a demersului său raportat la necesitățile colectivității, făcând corecțiile de rigoare.

Prin investigarea pieții informaționale, a procesului de lectură, a dezideratelor culturale ale colectivității, biblioteca încearcă să răspundă, cu specificitatea sa, marilor întrebări și probleme ale acestui sfârșit de mileniu.

Victor Petrescu

Biblioteca și publicul ei la sfârșit de mileniu

De-a lungul timpului, bibliotecile au fost martori și păstrători ai culturii și civilizației popoarelor, și-au modificat atribuțiile și structura în funcție de schimbările survenite în mediul social. Sfârșitul secolului XX pune iar bibliotecile în fața unor noi și majore schimbări datorate în principal următoarelor două cauze:

Introducerea noilor tehnologii ale informaticii și telecomunicațiilor. Acestea au răscolit întreaga comunitate bibliotecară a lumii astfel încât fenomenul redefinirii funcțiilor bibliotecii și a statutului bibliotecarului a devenit o preocupare prioritară. Datorită noilor tehnologii, activitățile de bibliotecă par împărțite în două categorii aproape total diferite:

- formele tradiționale ale lecturii publice și ale circulației documentelor care izolează oarecum bibliotecile;
- formele moderne (informatizate) care pun accent pe accesul la informație și nu la document și care, datorită tehnologiei

telecomunicațiilor, implică bibliotecile în rețele de comunicare, în circuitul universal al cărții.

Necesitatea dezvoltării cooperării interbibliotecare și a relațiilor de parteneriat cu alte instituții din alte domenii (educație, sănătate, asociații, organizații non-guvernamentale) la nivel local, național și internațional.

Bibliotecile publice, administrate de autoritățile locale sunt parte a sistemului de servicii pentru comunitate și trebuie să se implice în susținerea acestora. Ele trebuie să asigure accesul la informație. Crearea, adaptarea, perfecționarea serviciilor de bibliotecă trebuie făcute ținându-se cont de utilizatori.

Relația bibliotecar-utilizator este supusă la rândul ei schimbărilor. Se folosește termenul „utilizator” pentru a desemna persoana sau instituția care beneficiază de serviciile unei biblioteci sau organism de informare și documentare¹. În literatura de specialitate acest termen a înlocuit pe cel de „cititor” care punea accentul pe lectura documentelor tipărite sau de „beneficiar” folosit destul de frecvent dar care evidențiază mai mult aspectul pasiv al celor care frecventează bibliotecă, acela de beneficiari ai unor servicii și produse. Termenul de utilizator sugerează o relație de interdependență între bibliotecă și publicul ei. Accentul cade pe serviciile acesteia, pe cunoașterea culturii grupurilor constitutive ale unei comunități, principii ce trebuie să stea la baza proiectării unui sistem de acces la informații.

O bibliotecă nu are un singur public, un grup mare și omogen de utilizatori.

Fiecare bibliotecă are mai multe categorii de public care sunt servite cu mai mult sau mai puțin succes. În funcție de evaluarea atitudinii generale a comunității față de bibliotecă și față de personalul ei se disting trei categorii de utilizatori:

- utilizatori obișnuiți ai bibliotecii;
- utilizatori ocazionali (cei care vin la bibliotecă pentru a găsi răspuns la o cerere de informare precis exprimată);
- non-utilizatori (cei ce nu au frecventat niciodată o bibliotecă sau au renunțat la serviciile ei).

Activitatea unei biblioteci trebuie să aibă în vedere păstrarea celor fideli, recrutarea de noi utilizatori și recâștigarea celor care au renunțat din diverse motive la serviciile ei.

Cercetările sociologice efectuate pentru cunoașterea utilizatorilor și identificarea necesităților și intereselor lor de lectură, a motivațiilor ce stau la baza apelului lor la serviciile publice ale lecturii, a locului pe care bibliotecă publică îl ocupă în comportamentul lor cultural au evidențiat că:

- utilizatorul tipic al bibliotecii publice este tânăr, provenind din medii instruite, integrat unor sisteme formale de educație (școală, facultate, alte cursuri organizate) sau având proiecte personale de perfecționare profesională, interesat de actualizarea cunoștințelor, deschis proceselor de schimbare și înnoire, cu un comportament cultural motivat, folosind în acest scop, cu precădere, sursele tipărite².

Cunoașterea profilului și nevoilor lui de informare determină numeroase mutații la nivelul bibliotecilor ca de exemplu: diversificarea

serviciilor pentru utilizatori; inițierea unor servicii pentru grupuri dezavantajate fizic sau social; reformularea programului cultural al instituției, folosirea noilor tehnologii de organizare a informației (informatizarea relațiilor cu publicul, tehnicile de comunicație, constituirea unor baze de date etc.); perfecționarea profesională a bibliotecarilor;

- creșterea controlată a colecțiilor³.

Bibliotecile trebuie să corespundă nevoilor de studiu și de informare ale utilizatorilor. Aceștia vor găsi aici publicații care să răspundă rapid la anumite probleme (lucrări de referință și de sinteză), lucrări care să îi permită documentarea pe o temă precisă sau aprofundarea cunoștințelor sale. E necesară consultarea unor documente care să acopere toate domeniile, toate subiectele, la toate nivelele (copii și adulți), având grade de cultură diferite, punând accentul pe noțiunea de formare permanentă⁴.

În relația utilizator-bibliotecar sunt implicate trei elemente: utilizatorii, documentele și personalul. Alături de acestea mai sunt două elemente de suport: clădirea și sistemul de organizare și funcționare a bibliotecii ce face ca toate elementele să se afle într-o strânsă interdependență și care să ducă la eliminarea disfuncționalităților⁵.

Serviciile pentru utilizatori, se bazează pe colecțiile bibliotecii fără de care existența lor ar fi lipsită de sens. Cărțile încă mai formează cea mai importantă parte a colecțiilor, dar asistăm la o creștere importantă a procesului documentelor non-carte.

În ultimii ani, tehnologiile informaticii și tehnologiile telecomunicațiilor ne pun într-o nouă lumină. Se mută accentul de la document la informație. Personalul bibliotecii va fi acela care va lua inițiativa în disponibilizarea informațiilor. Cererile utilizatorilor nu se ridică la nivelul ofertei, aceștia se descurcă tot mai greu în noianul de documente și informații. În acest sens, există două modalități prin care bibliotecarii pot veni în ajutorul utilizatorilor:

- diseminarea informațiilor (li se comunică utilizatorilor căile, modalitățile în care sunt oferite de către bibliotecă);
- educarea utilizatorilor (li se prezintă felul în care pot fi folosite biblioteca și sursele de informare, astfel încât ei să fie capabili să facă singuri mai mult decât este nevoie)

Bibliotecile vor trebui să-și constituie propriile instrumente cu ajutorul cărora utilizatorii se vor putea informa în același timp despre resursele bibliotecii vechi și recente, vor găsi ghidurile sau recomandările pentru alegerea lecturilor, vor descoperi teme de cercetare sau documentare, vor cunoaște activitățile organizate sau difuzate prin bibliotecă.

Puse în fața unor noi și majore provocări, bibliotecile vor trebui să riposteze, să se adapteze noilor condiții generate de factorii interni și externi implicați și împreună cu publicul lor să treacă în următorul mileniu.

Note bibliografice:

1. REGNEALA, Mircea. *Vocabular de biblioteconomie și știința informării*. Vol. II. București: ABIR, 1996, p. 21.

2. DUMITRESCU, Victoria. *O perspectivă sociologică în biblioteca publică*. În: *Studia Bibliologica*. Buletin editat de Biblioteca municipală „Mihail Sadoveanu” București, Serie nouă, p. 24.
3. Ibid, p. 25.
4. RICHTER, Brigitte. *Ghid de biblioteconomie*. Traducere de Gh. Buluță și Silvia Nestorescu. București: Editura Grafoart, 1995, p. 19.
5. WHITTAKER, Kenneth. *The Basic of Library-Based user services*. London: Library Association Publishing, 1993, p.3

Elena Tarziman
Universitatea București

Biblioteca digitală

Dezvoltarea recentă a infrastructurilor informaționale a făcut posibilă disponibilitatea a sute de informații aflate în stare latentă. Înmulțirea tuturor acestor noi tehnologii, va face realizabilă eficiența aplicațiilor multimedia, cu acces la colectarea, stocarea, organizarea și utilizarea informațiilor și a cunoștințelor, devenită de o importanță crucială.

O societate caracterizată prin progres tehnologic, social și economic, pune noi întrebări în fața bibliotecarilor și bibliotecilor. În acest sens apare cerința depășirii metodelor tradiționale de accesare a informației și nevoia de a asigura acest acces din diferite locuri. De aceea, bibliotecile trebuie să-și reconsidere un concept cheie, „acces”, care trebuie înlocuit cu cel de „selectivitate”. Ele trebuie să treacă de la informația înregistrată pe suport de hârtie, la cea imprimată electronic.

Biblioteca digitală a devenit în prezent o cerință importantă în aria infrastructurilor informaționale. Din punct de vedere tehnic sistemele ei vor contribui într-o bună măsură la îmbunătățirea managementului informațional prin următoarele tehnologii:

- cererile și serviciile informaționale vor fi soluționate într-un mod mai eficient și în același timp funcțional. În acesta vor putea fi accesate mii de resurse informaționale care până la momentul respectiv erau ca și inexistente.
- tehnologiile informaționale multimedia vor putea sincroniza și integra sunetul și imaginea.
- punerea în aplicare a modelelor economice, a politicii de prețuri și a drepturilor intelectuale.

Pentru a putea efectiv realiza o bibliotecă digitală eficientă este necesară existența unor proiecte pilot de dezvoltare a celor mai noi tehnologii care cer experiență operațională. În același timp, principalul obiectiv este cunoașterea cât mai aprofundată a activităților de cercetare și dezvoltare în domeniul bibliotecilor digitale din diferite țări. Acest proiect ar trebui extins în afară incluzând și companii de comunicații, computere, instituții academice, edituri,

asociații profesionale, agenții guvernamentale și alte organizații care aderă la dezvoltarea și utilizarea acestor noi structuri.

Scopul unei astfel de biblioteci digitale ar fi achiziționarea, stocarea, căutarea și regăsirea cunoștințelor într-un mod eficient și practic în cadrul unor cărți, înregistrări audio și video, imagini de film sau combinații ale acestora-multimedia. Ea tinde să devină unul dintre sistemele de informare cele mai răspândite ale viitorului, care încearcă să răspundă la următoarele probleme:

- noile obiective ale informării, reprezentării, integrării cunoștințelor umane
- prelucrarea informațiilor atât în ceea ce privește conținutul, structura cât și contextul, astfel încât să fie accesibile utilizatorilor
- interoperabilitatea
- managementul drepturilor de proprietate incluzând numirea și securitatea informației
- noi forme de colaborare

Pentru a evidenția utilitatea acestui sistem exemplificăm: Centrul Național pentru Sisteme de Știința Informării (NACSIS) din Japonia lucrează la un proiect de bibliotecă digitală (NACSIS>ELS) care are o colecție digitală a articolelor din periodicele academice. Sistemul acordă beneficiarilor posibilitatea regăsirii și citirii articolelor dorite de la propriul terminal printr-o rețea. Colecția include periodice publicate de către 26 de societăți academice japoneze (începând cu iulie 1996) și acoperă o largă arie de cuprindere.

INTERNETUL, acordă șanse și posibilități noi de cunoaștere și transmitere rapidă a informației. De aceea nu puține sunt universitățile și chiar bibliotecile care și-au creat propria pagină WEB și și-au făcut accesibile cataloagele ON_LINE prin acest sistem.

Facilitățile noilor biblioteci digitale promet să revoluționeze în mare măsură unele aspecte ale societății moderne. Ele vor contribui la aceste interesante transformări prin generarea unor noi cunoștințe, promovarea unei gândiri inovatoare și accelerarea procesului de transfer tehnologic din toate domeniile. Nu în ultimul rând, aceste eforturi vor face ca informația să fie mult mai ușor accesibilă unui număr cât mai mare de beneficiari cu diverse nevoi informaționale.

Erich Agnes

Universitatea „Valahia” Târgoviște

Preocupări de modernizare la Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj

Din anul 1990 s-au produs modificări substanțiale în activitatea Bibliotecii Județene datorate consecințelor benefice ale Revoluției române. Dezideologizarea bibliotecilor, inclusiv a celor publice, achiziționarea unor lucrări fundamentale pentru activitatea de informare și

documentare, trecerea în fondul de lectură publică a operelor autorilor indezirabili ai regimului comunist și încercarea de recuperare a anilor pierduți în ceața ideologiei uniformizante comunitare, au dat aripi bibliotecarilor și apetență pentru valorificarea uriașului potențial cultural și științific deținut de oamenii cărții din biblioteci. Criza instalată în economia românească cu efect în social, politic, moral și cultural ne face pe noi bibliotecarii să trăim acești ani în zona căutărilor, a tatonărilor, a experiențelor pentru susținerea unei democrații în formare. Cultura și biblioteca - factori de schimbare - pot oferi alternative și opțiuni reformelor începute, atât în plan social cât și individual care să diminueze și să reducă în timp costurile tranziției. Biblioteca, din sfera culturii, vine în întâmpinarea economicului și socialului cu propuneri și programe teoretice, cu rol stimulator în decelarea valorilor autentice privitoare la întregul sistem, nu numai la sfera individului. Libertatea oferită de deschiderea democratică de după decembrie 1989 este sistematic și științific valorificată prin programul de lectură propus prin schimbarea concepției privind rostul bibliotecii, - ca poartă de acces la cunoaștere, cultură și informare a individului.

Am înțeles deja că serviciile bibliotecii noastre trebuie structurate numai și numai în conformitate cu nevoile comunității locale. Și că aceasta presupune adecvarea colecțiilor și serviciilor numai acestui scop, scoaterea bibliotecii însăși de sub influența politicului și a cenzurii ideologice sau religioase. O strategie a dezvoltării bibliotecare se impune de la sine, și ea este cea a nevoilor utilizatorilor din toate categoriile socio-profesionale și de vârstă.

În acest context Biblioteca Județeană „Octavian Goga” și-a restructurat întreaga gamă de activități pornind de la realitățile existente în municipiul Cluj-Napoca și județul Cluj, dar și a propriilor sale nevoi. Atenția, *în raport cu comunitatea locală*, ne-a fost atrasă de nevoia sporită de lectură și de informare a populației și în deosebi a celei studioase; de alte mutații semnificative:

- triplarea numărului de elevi și studenți, după 1989 care studiaza în municipiul Cluj-Napoca (peste 160.000);

- apariția unor noi specialități în domeniul științelor economice, a marketingului, dezvoltarea la Cluj a unor proiecte de integrare europeană, inclusiv a unor facultăți ce pregătesc specialiști în legislație, științe politice și administrație. De aceea am avut modificări substanțiale în structura documentelor achiziționate (reviste științifice, tratate documentare ș.a.); am gândit și realizat o mediatecă în care purtătorii de informații au fost mult diversificați; am achiziționat și pus la dispoziția utilizatorilor principalele enciclopedii și dicționare ale lumii, în variantă editorială, dar și pe CD-ROM-uri, CD-uri audio și multimedia, benzi magnetice audio-video, cu care organizăm audiții și vizionări individuale și colective, la sală dar și împrumuturi; pentru studenții în științe economice și juridice, îndeosebi pentru cei de la universitățile particulare (care nu au biblioteci structurate și susținute de stat), și nu numai pentru ei, am constituit o bibliotecă de carte, în paralel cu achiziționarea și punerea la dispoziție gratuit a unui soft special de legislație (cu răspuns la multiplele solicitări ale cadrelor didactice și studenților din universitățile nou înființate).

Dezvoltăm în prezent *programe pentru pregătirea profesională a personalului* prin organizarea unor schimburi de idei cu bibliotecari din țară și

străinătate - Franța, Scoția, Anglia, China și Republica Moldova, iar, prin programul de parteneriat al Comunității Europene - PHARE -, cu sprijinul colegilor din Anglia, Olanda și Grecia studiem și ne propunem îmbunătățirea serviciilor de lectură publică, a schimbului de informații privitoare la pregătirea și organizarea personalului, a canalizării energiilor bibliotecare spre cerințele viitoarei dezvoltări a societății românești.

Construirea unui local nou de bibliotecă, cu spații și structuri funcționale specifice și introducerea tehnologiei informaționale sunt alte repere ale preocupărilor noastre prezente și viitoare. Din anul 1991 ne-am creat singuri (datorită lipsei de fonduri) un mic soft de evidență a publicațiilor, după care în 1994 am achiziționat un program specializat în operații de bibliotecă - TINLIB - pe care l-am adaptat nevoilor noastre și care funcționează într-o rețea de calculatoare (momentan doar la sediul central) urmând ca în anul viitor (în funcție de posibilitățile de dotare tehnică) să ne introducem în rețea toate secțiile și filialele din municipiu, iar în perspectivă să realizăm, împreună cu deținătorii TINLIB-ului din țară o rețea comună; în paralel lucrăm la formarea unei baze de date proprii.

Prin înțelegeri cu marile biblioteci universitare și academice clujene, cu ABBPR, Consiliul Directorilor de Biblioteci Publice din România și Biblioteca Națională a României, cu sprijinul Ministerului Culturii ne-am structurat strategii și programe tematice la scară locală și națională în domeniul pregătirii personalului de bibliotecă (pe grupe de specific). Dorim prin schimburi de informații între județe să restructurăm și să modernizăm programele și serviciile de lectură publică, să stabilim modalități concrete de cooperare privind informatizarea proceselor de bibliotecă, a metodelor de muncă moderne, pentru reducerea costurilor privitoare la constituirea bazelor de date și operarea în sistem partajat cu acestea. Este tot mai frecvent schimbul de informații privind producția editorială și atragerea acesteia în colecțiile bibliotecilor (în acest sens beneficiem, începând cu sfârșitul anului 1995 de o nouă Lege a depozitului legal, în care sunt stipulate, pe lângă obligațiile producătorilor de a pune la dispoziția bibliotecilor cu drept de depozit național, documentele produse și obligația tipografiilor și agenților editori locali de a da Bibliotecii județene câte un exemplar, pentru constituirea unui fond care să ne spijine în structurarea noilor servicii către comunitatea locală). Strădaniile noastre în acest domeniu se materializează într-o conlucrare largă cu producătorii locali de bunuri culturale; colaborăm intermediat cu cca. 300 edituri, producători și difuzori de carte (librării și anticariate din țară), încercând să achiziționăm cât mai mult din producția editorială a României.

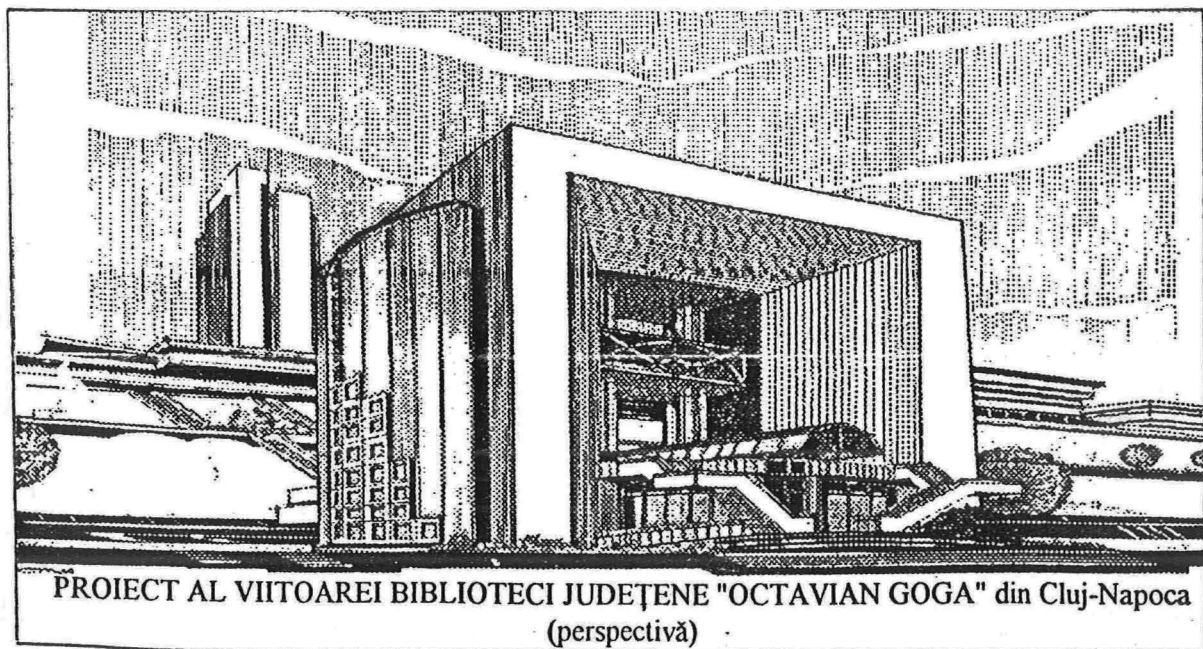
Eforturile financiare ale statului și sponsorilor noștri, reușita manifestărilor cu utilizatorii bibliotecii, creatorii și intermediarii bunurilor culturale au fost și sunt sprijinite constant de către Inspectoratul pentru Cultură al județului (organism specializat al Ministerului Culturii în teritoriu) și Consiliului Județean Cluj, care ne-a asigurat fondurile bănești necesare dezvoltării colecțiilor și serviciilor, mereu îmbunătățite și modernizate sub aspectul informatizării lor; un sprijin substanțial l-am primit din partea Primăriei Municipiului Cluj-Napoca în asigurarea spațiilor de lectură și împrumut, în construcția noului local de bibliotecă, atribuirea de locuințe din fondul de stat

pentru salariații noștri, ceea ce a contribuit și la stabilizarea personalului bibliotecar.

Biblioteca noastră organizează anual manifestări culturale, educative și informative proprii sau în colaborare, de amploare, ca: Salonul Național de Carte, Simpozionul Național „Carte-Cultură-Cunoaștere”, Festivalul Național „Eterna Epigramă”, „Scriitori clujeni la Biblioteca Județeană”, Concursul Județean „Eroii cărților citite” și altele, împreună cu Inspectoratul pentru Cultură al Județului, Societatea Culturală „Lucian Blaga”, Asociația Scriitorilor Cluj, Cercul Militar, Centrul Județean de Valorificare a Creației Populare, muzee, librării, anticariate particulare ș.a.

Prin ceea ce întreprindem, sperăm să realizăm modernizarea și îmbunătățirea reală a serviciilor de lectură și informare pe care le oferim publicului clujean, pornind de la un program concret de evaluare a necesităților și cerințelor beneficiarilor, urmând, ca într-o etapă viitoare, să ne demonstrăm nouă și celor care apelează la serviciile noastre impactul și beneficiile asigurării unei funcționalități optime, înscriind în acest mod Biblioteca „Octavian Goga” printre instituțiile ce sprijină, cu mijloace specifice, reformele democratice inițiate la nivel local și național.

Director
Traian Brad

PROIECT AL VIITOAREI BIBLIOTECI JUDEȚENE "OCTAVIAN GOGA" din Cluj-Napoca
(perspectivă)

CALCULATOARELE PERSONALE ÎN ROMÂNIA

Mai sunt aproximativ 700 de zile până la revelionul anului 2000. Până la trecerea în mileniul următor, mileniul ce va fi dominat, după cum spun experții, de informația electronică. Pentru că suntem la un sfârșit de an și început de an nou, o succintă privire generală asupra utilizării tehnologiei informației în România ne poate arăta cât mai avem până a ajunge la mileniul informației electronice.

Informatizarea globală, generală, în toate structurile produce modificări multiple care privesc cadrul legal și instituțional, tipurile de produse și servicii, infrastructura de comunicație, resursele umane.

Date statistice asupra a ceea ce există în țară în materie de informatică, din păcate, nu pot fi găsite ușor. Nici o organizație sau instituție nu poate furniza date complete, centralizate asupra a ceea ce se produce în țară, hardware sau software; ce se importă; care sunt sistemele cele mai utilizate etc. Din studiile și analizele efectuate de companii, asociații profesionale, reviste de specialitate, specialiști, se poate însă evalua calitativ și cantitativ situația utilizării noilor tehnologii ale informației în România.

Iată ce spun analizele privind vânzările de calculatoare. Ne vom referi, în deosebi, la PC-uri întrucât sisteme mari sunt achiziționate în relativ puține locuri.

1. În 1996, la 4813 locuitori s-a cumpărat un calculator, adică s-au cheltuit 3,5\$ pe cap de locuitor; din estimări 1997, 1 calculator s-a cumpărat la 3928 locuitori. Acestea se adaugă însă la cele peste 170.000 de calculatoare existente, ceea ce înseamnă că 1 calculator revine la 129 de locuitori.

În lunile imediat următoare vom cunoaște datele exacte asupra anului 1997.

2. Răspândirea produselor Microsoft, în special cele legate de birotică, a făcut ca firmele interesate să traducă în românește Microsoft Office 97. Produsul cuprinde un verificator ortografic și un program pentru despărțirea în silabe. Documentația în limba română facilitează învățarea lucrului cu calculatorul și folosirea lui de persoane mai puțin obișnuite cu limbajul informatic din limba engleză. Aceasta ar putea conduce și la o răspândire mai largă a calculatoarelor portabile.

În 1996, vânzările de PC-uri din România au crescut cu peste 25% față de 1995. Au fost cumpărate peste 50.000 de PC-uri, din care 75% sunt calculatoare cu procesoare Pentium, deci PC puternice.

Produsele software cele mai răspândite în 1996 și în 1997 au fost cele elaborate de Microsoft, WINDOWS și WINDOWS NT server care domină piața. De asemenea programele de aplicație sunt preferate atunci când rulează sub WINDOWS.

Calculatoarele portabile nu sunt încă răspândite, acestea fiind utilizate în deosebi de specialiști sau persoane care trebuie să folosească calculatorul permanent în pregătirea activității cotidiene.

Estimările IDC arată că piața românească de calculatoare PC crește în medie cu 11% pe an. Astfel, în anul 2000 se vor vinde peste 75.000 de PC-uri, iar numărul calculatoarelor portabile vândute se va dubla față de cel prezent.

Cifrele în sine nu spun foarte mult, o comparație cu piața din Europa Centrală și de Est ar putea fi mai concludentă. IDC a făcut un astfel de studiu. Din volumul PC-urilor vândute în 1996, în Europa Centrală și de Est, România a cumpărat 2%, față de Polonia 16%, Cehia 11%, Ungaria 5%. Creșterea cheltuielilor cu informatizarea pe cap de locuitor arată însă că Cehia și Slovenia dețin supremația în regiune; de asemenea, cheltuielile cu achiziția de software sunt încă reduse în România, ceea ce denotă că, în fapt, societatea românească nu este suficient pregătită pentru trecerea la societatea informațională.

Sigur, aceste date s-au referit la vânzările de echipamente. Trebuie avut însă în vedere că prin alte canale (în special, programe europene și internaționale) au fost dotate cu calculatoare și software numeroase instituții, școli, universități, biblioteci, instituții de cercetare și altele. Acest fapt a creat un anumit mediu, un mediu în care informația este vizualizată, percepută din ce în ce mai pregnant. Deci percepută ca o resursă, așa cum este de fapt în societatea bazată pe informație.

Bibliotecile, instituții ce operează cu informații și date, trebuie să formeze alte practici, să promoveze noul în domeniul tehnologiei informației, fiind direct influențate de răspândirea calculatoarelor în societate. Bibliotecarii trebuie să se obișnuiască să lucreze cu calculatorul așa cum o făceau înainte cu creionul; cititorii trebuie să poată căuta o carte pe calculator, așa cum o fac astăzi în fișierul tradițional.

Calculatoarele personale trebuie să devină un mijloc de muncă obișnuit în biblioteci, pentru bibliotecari și cititori. Primii utilizatori ai calculatoarelor trebuie să fie bibliotecarii care, prin statutul lor de profesioniști, prelucrează și difuzează informația.

Conf. univ. dr. ing. Doina Banciu
Universitatea București

PREGĂTIREA PROFESIONALĂ - OBIECTIV PRIORITAR AL ACTIVITĂȚII NOASTRE

Luând în seamă redimensionarea conținutului și a funcțiilor bibliotecilor publice în actuala explozie informațională ce caracterizează societatea în toate domeniile ei fundamentale, se

impune cu necesitate ridicarea pregătirii profesionale a celor ce slujesc cultura, lectura, cartea, pentru a concretiza, în funcție de specificul nostru, comandamentele majore ce privesc evoluția spiritualității românești.

În acest context, consiliul de conducere al Bibliotecii județene „Ion Heliade Rădulescu” desfășoară permanent activități specifice pentru personalul ce lucrează în instituție cât și cel angajat în bibliotecile orașenești și comunale din județ.

Organizăm periodic dezbateri și dialoguri profesionale, mese rotunde, simpozioane și sesiuni de comunicări și referate pe probleme de biblioteconomie - la care am beneficiat de prezența unor specialiști în domeniu de la Ministerul Culturii, biblioteci centrale (Biblioteca Națională a României, Biblioteca Academiei Române, Biblioteca Centrală Pedagogică), Universitatea București, Universitatea „Valahia” Târgoviște și unele biblioteci județene, instituții centrale de profil (Centrul de Perfecționare a Cadrelor din Cultură și Artă, Centrul de Informatică și Memorie Culturală, Institutul Național de Informare și Documentare etc.), de la Revista „Biblioteca”. Cu acest prilej se formulează opinii privind actualitatea managementului în bibliotecile publice, funcțiile acestor instituții în societatea informațională, noile dimensiuni și cerințe ale acestei profesii, modalități de optimizare și perfecționare a demersului bibliotecar.

Asemenea dezbateri au avut loc, în special, la activitățile întreprinse în cadrul manifestărilor tradiționale organizate, anual, de bibliotecă precum: Sesiunea de referate și comunicări „Târgoviște - continuitate culturală în timp” (una din secțiuni abordând numai probleme de biblioteconomie) și *Zilele Bibliotecii „Ion Heliade Rădulescu”*, la care au participat bibliotecari de la bibliotecile: județeană, orașenești și comunale.

Unele probleme de actualitate din domeniul nostru, pe care le studiem cu atenție, le găsim în paginile revistei „Biblioteca”, pe care o apreciem pentru selectarea și expunerea unor puncte de vedere interesante ce se corelează cu preocupările noastre asupra principalelor obiective din domeniu. De asemenea studiem materiale metodologice elaborate de instituții de specialitate sau de biblioteci județene cu care realizăm schimb de publicații.

Pentru bibliotecile orașenești și comunale inițiem semestrial schimburi de experiență, consfătuiri metodice - punând în dezbatere probleme de actualitate ce vizează creșterea colecțiilor, evidența, descrierea bibliografică și cotearea publicațiilor, relațiile cu publicul și activitățile de comunicare, conservarea și gospodărirea fondului de carte, a întregii baze materiale de care dispune biblioteca.

Pentru cele orașenești, asemenea activități au avut loc în acest an la Găești și Pucioasa, prilejuite și de manifestările organizate în cadrul ZILELOR celor două biblioteci. În cuprinsul acestora s-a organizat, la Găești masa rotundă „Relația bibliotecă-editor-utilizatori între cerințe și posibilități” (moderatori: Emil Vasilescu, redactor șef, revista „Biblioteca” și Victor Petrescu, director Biblioteca județeană „Ion Heliade Rădulescu”), iar la Pucioasa dialogul profesional „Lectura și rolul ei formativ” (moderatori: Florin Dragomir, Biblioteca județeană Dâmbovița și Stela Bădoiu, responsabil Biblioteca orașenească Pucioasa).

În cele 7 centre metodice ce grupează bibliotecile comunale din județ au fost organizate dezbateri pe următoarele probleme de biblioteconomie: „Catalogul alfabetic pe nume de autori și titluri de anonime” (semestrul I), „Evaluarea activității de bibliotecă” (semestrul II) urmate de aplicații practice (întocmirea de fișe catalog, calcularea principalilor indicatori biblioteconomici). La activitățile desfășurate în centrele metodice au avut pondere problemele ce privesc programarea, organizarea și desfășurarea activității bibliotecii comunale, realizate prin: audierea unor informări din partea bibliotecarilor de la bibliotecile gazdă asupra modului cum acționează pentru atragerea la lectură a unui număr cât mai mare de locuitori ai comunei; studierea documentelor de bibliotecă; participarea bibliotecarilor la o activitate culturală, reținând în mod deosebit aspectele metodice de pregătire și desfășurare.

În conformitate cu prevederile Ordinului Ministerului Culturii nr. 111/1995 privind îmbunătățirea cadrului organizatoric al desfășurării activității de perfecționare a pregătirii profesionale, în anul 1997, o parte din bibliotecari au urmat programe de pregătire profesională organizate la Bușteni de Centrul de Perfecționare a Cadrelor din Cultură și Artă. Astfel, responsabilii bibliotecilor orașenești au parcurs programul „Conducerea bibliotecii. Organizarea colecțiilor și a sistemului informațional”, un număr de 21 bibliotecari de la bibliotecile comunale au parcurs programul de consolidare a cunoștințelor profesionale, iar 5, tot de la comune, au urmat cursul de inițiere și formare „Bazele biblioteconomiei” (convocarea I).

Florin Dragomir

Însemnări de pe cărți vechi existente în satul Râul Alb
(comuna Bărbulețu), Dâmbovița

Așezat în nordul comunei Bărbulețu¹⁾, satul Râul Alb își are istoria sa legată de a râului ce-l străbate de la un capăt la celălalt. Este menționat ca hidronim în harta stolnicului Constantin Cantacuzino²⁾ la 1713, apoi ca hotar³⁾, iar în anul 1733, decembrie 7, este atestat ca toponim⁴⁾.

Sat moșnenesc, aici s-au găsit nenumărate acte domnești, de danii din anii 1574, 1634, 1646, 1673 etc., ca și foi de dotă, vânzări-cumpărări scrise de localnici sau de dieci din Târgoviște, București, Săteni-Aninoasa etc.⁵⁾. Pe raza satului sunt o serie de monumente istorice importante atât prin vechimea lor cât și prin arhitectură. Biserica actuală, sfințită în anul 1853, construită în locul unei biserițe de lemn care a fost lăcaș de cult între anii 1780-1853, a fost slujită de un șir de preoți localnici printre care se cuvine să menționăm pe Nicolae Popescu-Duhovnicul (1800-1869), cel care va scrie în sat foi de zestre, zapise, testamente. De la el s-au păstrat câteva însemnări:

a) Pe un *Penticostar* din anul 1805: „Să se știe de când au fugitu Domnul din București și au mers ..... și au venit muscalii, cei dea rânduială și pentru ca să se știe, 1828, mai”⁶⁾.

b) „să se știe de când s-au cutremurat pământul al doilea anu după venirea muscalilor. Muscalii cei dea doua oară cându au otrăvitu pe grofu Do... boeru baronu de au muritu. Și tot atunci între acelu cutremur sau surpatu multe case și sobe și cuptoare și biserici sau prăpăditu de totu. Din care cutremuru sau surpate și multe case la- ...vleatu 1829, sept. 13, la 7 ceasuri din noapte la cântarea cocoșilor cea dea doua oară și au scris eu robul lui Dumnezeu preotul popa Nicolae Popescu din Râul Alb ca cine se pricinui să aibă cu ce se va îndrepta că mâna putrezește dacă va muri iar slova rămâne în veci pe această sfântă molitvenic al sfinției sale popa Nicolae, 1829, sept., 13”.

c) Pe o *Evanghelie* din anul 1760 lasă această însemnare ce ține loc de cronică și „proces verbal”: „Să se știe de când sau șindrilit sfânta biserică din satul Râul Alb al doilea după clădirea cu șindrila de bradu în leatu 1836, aprilie 11, cu silința a popii Nicolae sin diaconul George și cei ce vrutu bine a voi ca să ajute au primit de la preavoslavnicii creștini și prin toată răspunderea dă... de bani prin mâna popii Nicolae. Au ajunsu lei 511 până la sfârșitul și cu 2 cruci de fe(ru) în totu acești bani, pentru ca să se știe necineva de pricinuire să aibă cu ce se va îndrepta, că știut este că mâna putrezește... etc., 1836, aprilie 11.”

Tot pe această carte, pe fila albă pusă la legat a însemnat: „Să se știe de când sau legatu această Sfântă Evanghelie a satului Râul Alb din plaiul Dâmboviței județul Dâmbovița de un părinte călugăr, anume Neceta de la Mănăstirea Dealului Târgoviște, la anul 1836, noiembrie 13, sau datu pentru legatu acestei Evanghelii 30 lei”. Tot pe aceiași, cu mare durere însemnează: „De când au murit și sau mutatu fimeu Mareșu sinu pop(a) Nicolae Duhovnicul

din satul Râul Alb de vărsatu... și era de ani 21. 1841, noiembrie 13. Eu popa Nicolae Duhovnicul”.

În sat au existat multe cărți (peste 50), tipărite cu literă chirilică între anii 1750-1857, patruzeci dintre acestea fiind religioase, unele proprietatea parohiei, altele, proprietatea unor localnici. Se poate să fi fost mai multe exemplare, unele dintre ele pierzându-se. Astfel, nu este de conceput ca la cele două biserici (cea de lemn și actuala) să nu fi fost cartea *Apostolul*! care desigur s-a pierdut. Catagrafia din 1810 constată că biserica din Râul Alb avea: „Podoabele, veșmintele și cărțile toate”⁷⁾. Avem date certe de existența în sat a numai unui singur exemplar din Calendarul pe 140 de ani⁸⁾, sau a unei Alexandrii⁹⁾, un exemplar din Vietile Sfinților, ediție veche, care fusese la Râul Alb, ajunsese în urmă cu aproape 80-90 de ani la un monah de la schitul Peștera Ialomicioarei.

Cărțile care au fost și sunt pe raza satului din perioada menționată sunt tipărituri cunoscute. Cele fără foaia de titlu au fost identificate după unele studii competente apărute¹⁰⁾, la altele, cu aproximație, prin analogie. Astfel, din Cazania de la Râmnic, 1782, nu se mai păstrează decât trei file (sfârșitul cazaniei de la tăierea împrejur a Domnului). Puține dintre aceste cărți s-au păstrat în întregime, cuprinse între tablile de lemn, acoperite cu piele, prinse în catarama de fier, deși au vârste între 100-250 de ani. Provin din cel puțin șase centre tipografice (orașe) și unsprezece tipografii. În frunte stau Bucureștii (Mitropolia, Eliad, A. Pann), urmându-i Râmnicul, Brașovul și Sibiu (Georgie de Klozius-*Bucoavnă pentru învățătura pruncilor*, fără an; și, Ion Bart, *Penticostarion*, (1805), Buzăul și altele.

Ca limbă, toate sunt scrise în limba română cu excepția a trei lucrări:

- „*Dialog în trei limbi*” (rusă, română, turcă) de Anton Pann, în tipografia lui Anton Pann, București, 1848; „*Bucoavna*” amintită mai sus, de la Sibiu, în care, ca o reminiscență a întrebuintării limbii grecești în slujba bisericească, după răspunsurile la liturghie în românește se dau și în limba greacă; „*O altă bucoavnă*” format 19,5/11,5 cm. păstrându-se de la pag. 7-76 unde este sfârșitul, tot cu paginație arabă ca și precedentă în care răspunsurile se dau tot în cele două limbi, dar aici prima este cea grecească.

Cea mai veche dintre cărți este *Octoiul* tipărit în 1750 la Râmnic, păstrând și prima filă cu stema bourului Moldovei alături de cea a Țării Românești, acvila cu crucea în cioc. Exemplarul nostru era în anul 1762 în satul Ciocoveni din județul Ilfov, împreună cu alte șapte cărți: „tot românește pre înțeles”, dăruite bisericii de acolo de ctitorul ei, fost mare sătrar, Nicolae Obedeanu care știa că trecuse vremea limbilor greacă și slavonă de a mai dăinui în biserica poporului român și că venise timpul ca la îndemâna credincioșilor să stea cărțile ce se traduseseră și tipăriseră în limba lor, limba ROMÂNĂ. Spiritul de dănie era adânc înrădăcinat la această familie: biserici miluite, fete sărace înzestrate, robi sloboziți, etc.¹¹⁾. Dar cartea nu a rămas mult timp la ctitoria Obedeanului în Ciocoveni ci, trece într-un sat în Ialomița, poate nu departe de Borcea, la ereul Grigorie, om cult după cum se vede din caligrafia și felul cum datează o însemnare ce o face pe marginea de jos a mai multor file a acestui „samoglasnic” cum îi spun: e.¹²⁾. Acesta avea un cunoscut, „un cumătru” la munte, în satul Bărbulețu unde știa și hramul bisericii, păstrat și astăzi, și dă

această carte întărită cu adeverință de primire, și cu obligația de a se pomeni un pomelnic al familiei având în frunte pe soția sa răposată. Însemnarea este datată numai cu anul 1770, dar credem că era după luna aprilie când o delegație din Moldova și alta din Țara Românească, între care și Cezarie, viitorul episcop, cărturar la Râmnic, erau în vizită la țarina Rusiei, Ecaterina a II a. De la satul vecin cu Râul Alb, Bărbuleț, ocazia ca acest Octoih să treacă un deal, a fost faptul că primii preoți, așa cum rezultă din documente, au fost originari din Bărbulețu, alții au slujit aici înainte de anul 1810.

A doua carte, în ordinea vechimii, e *Sfânta Evanghelie*¹³⁾ tipărită în anul 1760 la București.

Și această carte face o plimbare interesantă, după cum reiese din însemnări¹⁴⁾. Din București ajunge la popa Mihalcea din Micopeani(?). Acesta o dă „pă sârindar” unui fost egumen al schitului Aluniș „Kir Luca Ieromonahul” care în 1764 era decedat, cartea rămânând fiului său Vasile, care o vinde unui fost mare șătrar Alecsandri. La rândul său, acesta o dă bisericii din Caleciu, ctitoria sa, în anul 1765. Toate aceste sate trebuie să fie în părțile Buzăului, schitul Aluniș existând prin 1775 în Sud (județul) Saac.

Popa Stefanov are un scris caligrafic, artistic, știa și limba slavonă în care scria ultimele cuvinte: „și am scris eu păcatosul”.

Prin 1793 era la Drajna sud Saac hirotonit un preot Ion, originar din Bărbuleț. Acesta, în 1810, având vârsta de 70 de ani a fost mutat prin dispozițiile Mitropolitului Dositei, de la Drajna la Bărbuleț. El ar fi putut aduce această Evanghelie la Bărbuleț, iar de acolo, ușor, a putut trece la satul vecin Râul Alb, ca și alte cărți.

Evanghelia ieșită din teascurile din București, după ce trecuse pe la Micopeani, Schitul Aluniș, Caleciu, Drajna, Bărbuleț, ajunge a fi, desigur înainte de 1836, „Evanghelia satului Râul Alb, Plaiul Dâmbovița, județul Dâmbovița”. Niceta, monahul de la Mănăstirea Dealului a lăsat în Râul Alb prin legătura sa ce o face acestei Evanghelii, cea mai artistică lucrare din câte avem¹⁵⁾.

Un *Triod*¹⁶⁾ păstrat de la pag. 19-422 unde e sfârșitul lui, purtând caracteristicile tipăriturilor râmnicene de la sfârșitul secolului al XVIII-lea (poate 1761 când e tipograf Constantin Atanasievici și urmașul lui, alt preot Constantin, nume apărute în gravuri) poartă pe scoarța sa de lemn primul catalog al școlilor din satul Râul Alb¹⁷⁾. Primul elev, din cei șase înscriși, Șerban va ajunge în anul 1853 logofătul satului, iar al doilea, fiind feciorul cronicarului, același preot al satului și poate și învățătorul lor, pe nume Mateș, peste doi ani (având 21 de ani) va muri „de vărsat” după altă însemnare a nefericitului tată¹⁸⁾.

Mineiul mare, antologhionul¹⁹⁾ se păstrează de la pag. 2-565. După slujbele celor 12 luni se fac trimiteri la „slujbele de obște ce se cântă la unul și la mulți sfinți”. Sinaxarul Sf. Grigore Decapolitul are o mare extindere, 11 foi, pentru importanța ce i se dă la Râmnic unde trebuie să fie tipărit în 1766. Cel care desparte în trei și leagă această carte este un alt călugăr care la 12 mai 1851 era la Râul Alb. El se recomandă ca „maistorul de multe științe, fost cântăreț al mănăstirii Cozii, monah”²⁰⁾.

Acest Varlaam a fost monah la manastirile Cobia, schitul Stănișoara și Cozia între anii 1842-1860. Cunoștea meșteșugul psaltichiei și al legatului cărților. Lega prin sate și lăsa însemnări. Între 1848-1851 a fost monah apoi cântăreț la mănăstirea Cozia. În anul 1851 mai, 12 când face însemnarea, trebuie să fi fost de curând venit de la Cozia.

Ceaslovul este cel mai bine reprezentat în sat: trei exemplare format mare și opt format mic. Cele mari și patru din cele mici au fost găsite la biserică, restul au circulat prin sat ca proprietate ale diferiților cetățeni. Ceasloavele mari: „unul din care se păstrează 127-616, format 21/16 cm. tipărit la Brașov în anul 1806, altul la București în anul 1830, dintr-al treilea, cu unele însemnări, din anul 1818 referitoare la Râul Alb, mai vechi decât celelalte, păstrându-se doar câteva file.

Ceasloavele mici, format 17-18/10-11 cm. în scoarțe de lemn, acoperite în piele cu catărâmi de fier, tipărite între anii 1831-1837, toate, poate, la Brașov. Unul poartă foaia de început cu: „ceaslov tipărit acum întru acest chip... Brașov, 15 iunie, 1837. S-au tipărit în tipografia lui Ioan Gätt”. Toate ceasloavele acestea format mic vor fi folosit și ca abecedare la primii școlari din satul Râul Alb în anul 1839.

Molitvelnicul vechi e reprezentat în sat prin două exemplare. Cel mai vechi este un molitvenic mare, format 20/17 cm. păstrându-se pag. 142-464 foarte puțin utilizat, provenind de la Pucioasa²¹⁾. Al doilea exemplar de „Molitvenic bogat” tipărit la București în anul 1819 (se păstrează de la pag. 1-329) poartă însemnarea cronicarului satului, preotul Nicolae Popescu-Duhovnicul, referitoare la cutremurul din 13 sept. 1829²²⁾.

Note

1) Ileana Gr. Mircescu, Mihai Gabriel Popescu, *Un hrisev domnesc inedit din sec. al XVI-lea* în „Scripta Valachica”, Târgoviște, 1973, p. 163-168;

2) Alexandru A. Popescu-Runcu, *Documente cartografice pentru județul Dâmbovița* în „Graiul Dâmboviței”, nr. 1-2, ian.-feb., 1937, Târgoviște, p. 21; Conf. Constantin C. Giurescu, *Harta stolnicului Constantin Cantacuzino* în „Revista de istorie”, 13, (1943), p. 1-28;

3) George Potra, *Tezaurul documentar al județului Dâmbovița, 1418-1800*, București, 1972, p. 598-599;

4) *Ibidem*, p. 627;

5) Alexandru A. Popescu-Runcu, *Catagrafia județului Dâmbovița la anul 1810*, Tipografia „Viitorul”, Târgoviște, 1936, p. 23;

6) Informația este exactă, că în perioada 1828 mai - 1834 aprilie are loc ocuparea Țării Românești de armatele ruse, domnul Grigore al IV-lea Ghica fiind nevoit să părăsească capitala și tronul;

7) Alexandru A. Popescu-Runcu, *op.cit.*;

8) *Calendarul cu paschalia* (1816-1940), Buda (?);

9) *Alexandria*, 1824;

10) Ion Bianu, Nerva Hodoș, *Bibliografia românească veche (1508-1830) tom, II*, Buc., 1910; Daniela Poenaru, *Contribuții la Bibliografia românească veche*, Târgoviște, 1973;

11) Pe Octoih este însemnarea Obedianului: „Cărțile ce s-au dat bisericii noastre din Ciocoveni, anume felul cărții: 1762: o sfântă evanghelie, un apostol, un liturghier, un mineu, un triodu, un penticostaru, un octoih, un strastier; Aceste cărți sau luat tot românește pă

înțeles dumnealui: Pan Nec(U)lae Obedan biv vel șătrar, dândusă sfintei biserici ce mai sus sau zisu pentru pomenirea dumnealui și a neamului dumnealui. ss. Nic.Obed.biv.vel șătrar.

12) Această sfântă și dumnezeiască carte ce să cheamă samoglasnic... cu toată orânduială iasta a Sfințiiiei sale părintelui din sud Ialomița și l-au dat la sfânta biserică de la satul Bărbulețul... hram prea sfânta născătoare de dumnezeu adormirea ca să se pomenească sfinția sa ereul Grigore, Dobra presbitera, răposata, ... Și această sfântă carte sa dat prin adeverință cumătrului sfințiiiei sale popii Oprii din satul Bărbuleț în zilele Ecaterinei Alexevici și fiul ei Pavel Petrovici, leat 1770"

13) *Ibidem, Evanghelie, inv. 290;*

14) Această sfântă și dumnezeiască Evanghelie fiindu luată de răposatul tata Kir Luca Ieromonarhul pă sārindar de la popa Mihalcea or Micopeani(?) o au dat fratelui popa Vasile și am scris ca să, se știe. 1764, mai, 25, ss. popa Stefanov".

A doua însemnare: „Această sfântă și dumnezeiască Evanghelie o au cumpărat dumnealui Alecsandri bi vel șătrar de la fratimieu Popa Vasile Kir Luca Ieromonahul Proegumânul Alunișului și au dat-o bisericii dumnealui ot Caleciu(?) pentru a du misal pomenire, martie, 4, 1765. Și am scris eu păcătosul acesta în slavonește ss.popa Stefanov”;

15) Însemnarea ce o lasă preotul Nicolae Popescu-Duhovnicul pe Evanghelie, în 1836, noiembrie, 13, textul în prezentul;

16) Biblioteca Parohiei Râul Alb, fond carte veche, *Triod, inv. 294;*

17) „1839, Ghenare, 11. Să se știe decându au strânsu copiii la școală la luna lui Ghenarie:

1. Au venit Șerban la școală
2. Au venit Mareși sinpo(pa) Nicolae la școală
3. Au venit Gheorghe sin pițigoi
4. Au venit Nicolae la școală sin Stan
5. Au venit Radu V. Gogu
6. Au venit" (aici e ruptă foaia de hârtie pusă la legatul cărții-tăblii-de lemn îmbrăcată în piele).

18) Însemnarea pe Evanghelie a preotului Nicolae Popescu-Duhovnicul în anul 1841, noiembrie 13, textul însemnării în prezentul;

19) Biblioteca parohiei Râul-Alb, fond carte veche, *Antologhion, inv. 291;*

20) „Din porunca sfințiiiei sale Părintele Marin Grosu s-au legat acest mineiu mare, despărțindu-se în trei de mine maistorul de multe științe, 1851, mai 12".ss.Varlaam, monah, fost cântăreț mănăstirii Kozii”;

22) 25-26 Însemnare a preotului Nicolae Popescu-Duhovnicul, 1829.

Grigore Haralambie Mircescu

Mihai Gabriel Popescu

*Colecțiile speciale ale Bibliotecii „Ion Heliade Radulescu” -
Constituire, structura, valorificare*

În fața creșterii de la an la an a colecțiilor de documente deținute de biblioteci, se impune o reconsiderare a conceptelor legate de organizarea colecțiilor. Documentele de bibliotecă ce formează obiectul diferitelor colecții se definitivează și se grupează nu numai după conținutul lor, ci și după forma de prezentare sau după suportul material, caracteristici ce se impun definatorii în organizarea lor. Colecțiile speciale grupează categorii variate de documente ce necesită cerințe specifice de organizare, conservare și circulație.

Având în vedere criteriile de bază precum și posibilitățile de organizare, colecțiile speciale ale bibliotecii, noastre sunt structurate astfel:

- *Fondul de carte*, de peste 8.000 volume, constituit inițial din donațiile de început ale bibliotecii de la diverse personalități locale (D. Athanasiu-Bițu, al cărui nume biblioteca l-a purtat un timp, G. C. Corbescu, I. Talângescu) precum și cel provenit de la liceele din Târgoviște. La acesta s-au adăugat donațiile mai recente ale unor personalități locale, cum ar fi: Victor Brânduș, Vasile Florescu, Lazăr Dinescu, Vladimir Diculescu etc. Cele mai valoroase lucrări au intrat în colecțiile noastre prin achiziție, de la Anticariat, donație, transfer de la Biblioteca Națională, Biblioteca Academiei Române, (dintre acestea menționăm: *Evanghelia învățătoare*, 1644, *Îndreptarea legii*, 1652 și *Biblia de București*, 1688) iar din literatura universală avem un însemnat număr de lucrări din secolele al XVII-lea și al XVIII-lea. Din categoria cărților bibliofile reliefăm: edițiile princeps (Mihai Eminescu, Ion Barbu, Liviu Rebreanu, George Bacovia, Ion Luca Caragiale și multe altele), ediții centenar sau omagiale (Zaharia Stancu, Mihai Eminescu, Șt. O. Iosif, Octavian Goga), ediții bibliofile, numerotate, sau tipărite special pentru bibliofili („*Miorița*”, „*Meșterul Manole*”, „*Lucefărul*”, „*Plumb*”, „*Joc secund*” etc.).

O categorie aparte în fondul de carte ocupă publicațiile cu autograf și însemnări manuscrise în număr de peste 1.500, de la diverse personalități ale vieții culturale, științifice, politice, naționale și locale. (Ion Minulescu, Liviu Rebreanu, Mihail Sadoveanu, Tudor Arghezi, Simion Mehedinți, generalul Averescu, George Enescu, Spiru Haret, I.C. Brătianu, Martha și George Bibescu, Elena Văcărescu, George Bacovia, Nicolae Iorga, Vasile Lucaciu etc.).

- Posedăm o bogată colecție de *publicații periodice* apărute în limitele geografice ale județului Dâmbovița începând cu anul 1878, anul primelor publicații („*Cetatea*” și „*Kindia*”) până în anul 1950, sub formă de microfilme, precum și un număr însemnat de periodice vechi românești dintre care amintim: *Curierul românesc*, *Biblioteca română*, *Albina românească*, *Dacia literară*, *Familia*, *Foaie pentru inimă și literatură*, *Convorbiri literare*, *Vatra*, *Semănătorul* etc.

- Începând din anul 1970, am achiziționat un număr important de *publicații, manuscrise și fotografii* (peste 1.500) de la personalități culturale dâmbovițene: Vasile Florescu, Victor Brânduș, Lazăr Dinescu, Ion Vasiliu, Teodor Balș, Alexandru Mircescu, Daniel Drăgan, George Coandă, Mircea Horia Simionescu, Ștefania Stâncă, Nicolae Neagu, Marin Ioniță, Radu Petrescu, Matei Alexandrescu, Constantin Manolescu etc. De altfel, colecția de manuscrise se structurează astfel:

- două volume de carte („*Werther*” de Gothe și „*Sângele morților*” de Maurice Zermatten) cuprinzând 800 de pagini traduse de Alexandru Iacobescu
- manuscrise literare propriu zise (poezii, articole, eseuri, pagini de proză inedite sau publicate) ale unor scriitori reprezentativi ai literaturii române ca: Miron Radu Paraschivescu, Lucian Blaga, Liviu Rebreanu, Mircea Eliade, Emil Botta, Al. O. Teodoreanu, Eugen Lovinescu, Gala Galaction, Vasile Militaru etc.

- *Colecția de diapozitive și diafilme*, constituită din peste 2.000 unități de bibliotecă, având o largă diversitate tematică, oglindește aspecte din istoria națională și universală, din știință, literatură, artă.

- În *colecția iconografică*, conservăm peste 1.000 fotografii cu însemnări și dedicații autografe de la scriitori, oameni de cultură ca: Matei Alexandrescu, Mircea Damian, Mircea Streinu, Laurențiu Fulga, Gaby Michăilescu, Lucian Blaga, Ion Minulescu, Ion Vasiliu ș.a. Unele din ele sunt din domeniul literaturii (scriitori, familiile acestora, șezători literare, adunări ocazionate de inaugurarea unor statui, dezvelirea unor plăci comemorative, sau de la unele întâlniri ale scriitorilor cu publicul, altele oglindesc aspecte ale dezvoltării instituției noastre în timp, a relațiilor acesteia cu scriitori contemporani sau de la manifestările culturale de valoare națională ce se desfășoară, an de an, la Târgoviște (Crizantema de aur, Moștenirea Văcăreștilor, sesiuni de comunicări științifice etc.).

- *Fondul de cartofilie* (aproximativ 16.000 exemplare) constituit prin transfer de la Biblioteca Națională sau de la instituții social-culturale din județ, precum și din donații (Teodor Balș, I. Vlăduțiu, Ion Halmaghi etc.) cuprinde: case memoriale, monumente istorice și de artă, etnografie și folclor, personalități ale istoriei, științei și culturii românești, imagini turistice (vechi și noi, din țară și județul Dâmbovița).

- *Ex-librisurile* (peste 2.000 exemplare) provin din donațiile de la diverse personalități dâmbovițene, de la alte biblioteci din țară (Brăila, Botoșani, Reșița, Bacău, București, Cluj, Ploiești, Craiova, Galați, Sibiu, Constanța, Brașov), de la creatori și colecționari locali (Grigore Eftimescu, Lucian Penescu, Victor Remizovski, Ion Marinescu, Alexandru Coman) cât și din lucrări primite de Societatea Română de Bibliofilie, înființată la Târgoviște, în 1972. Din acel an, pe lângă biblioteca noastră a funcționat, timp de peste un deceniu, un valoros cerc de ex-libris. Anual, organizăm Salonul de ex-libris. Unele exemplare din această categorie reprezintă centre de cultură europeană din țări ca: Italia, Polonia, Rusia, Germania, Suedia, Danemarca.

- *Grafica de carte* ilustrează conținutul unor opere literare ale scriitorilor români, desenele fiind executate de creatori afirmați pe plan național sau local.

- Deși nu este specific activității de bibliotecă, am considerat necesar să constituim și o *colecție de sigilografie* (peste 100 insigne și medalii), reprezentând evenimente deosebite ale activității din domeniu, precum : aniversarea unor biblioteci (Târgoviște, Ploiești, Galați, Pitești etc.), manifestări culturale și științifice (Crizantema de aur, Contemporania, Festivalul Național de Colinde, Concursul „Eroi au fost eroi sunt încă” etc.), invenții și inventică, centenarul unor scriitori (Ion Vinea, Victor Ion Popa), sărbătorirea unor localități și instituții (Târgoviște 600, Primăria Târgoviște etc.) toate acestea întregind tezaurul nostru documentar.

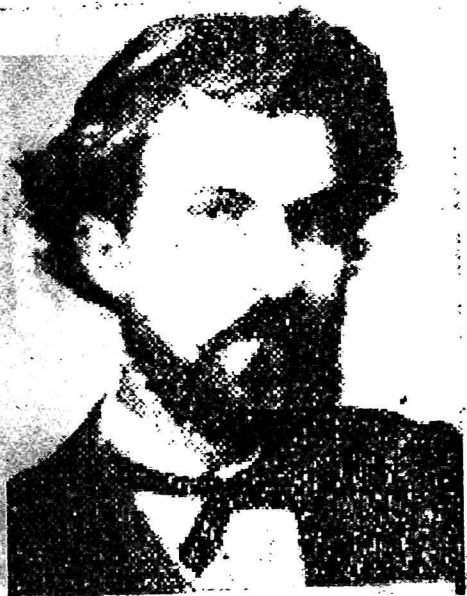
Colecțiile enumerate dau posibilitatea studierii evoluției culturii târgoviștene și a celei dâmbovițene de către cercetători, cunoașterii de către publicul larg a contribuției unor instituții, asociații, societăți, distinși oameni de cultură la crearea, menținerea și dezvoltarea unui efervescent climat spiritual în acest perimetru geografic.

Serghe Paraschiva

SCURTESCU, NICOLAE

(1844, Valea Lungă, jud. Dâmbovița - 31 Martie 1879, București)

poet, publicist, autor dramatic, traducător

Fiu de țaran, pleacă la 16 ani în București, unde, după absolvirea claselor primare, îl găsim elev la Colegiul Sf. Sava. Scrie versuri încă de pe băncile școlii. Participă la serbările societății „Orientul” fiind apoi membru al societății „Românismul”, secretar al „Societății didactice” iar din 1876 participă la ședințele Societății „Junimea”. Este unul din organizatorii serbării de la Putna din 1871.

Institutor la o școală primară în București; din 1873 secretar al „Societății didactice” și redactor la „Ghimpele”. Primele încercări literare îi apar în „Albina Pindului”. Publică articole, versuri și piese de teatru în „Albina Pindului”,

„Viitorul”, „Columna lui Traian”, „Tranzacțiuni literare și științifice”, „Revista contemporană”, „Revista literară și științifică”, Foaia societății „Românismul”, „România liberă”, „Românul”. Semnează cu pseudonimele: Nița Vintilă Stroe, Vintilă Stroe. Traduceri din Ovidiu și Fedru, publicate în „Albina Pindului”.

Versurile, cu o puternică tentă erotică, evidențiază unele accente preeminesciene (poema „Gânditorului”), poezia de meditație se caracterizează printr-un conceptualism rece fără nici-o notă de lirism. Mai scrie poezii în forma baladei și cântecului sub influența literaturii populare, ai cărei culegător a fost în tinerețe, colindând zona Munteniei, precum și fabule cu tentă protestatară antimonarhică. Ca autor dramatic, precum și al „Studiului asupra teatrului” recomandă o literatură dramatică românească, inspirată din istoria națională (cunoscute fiind „Despot-Vodă” și „Rhea-Silvia”). Contribuie la consolidarea teatrului istoric în versuri. Mai proiectase două piese istorice: „Brutus și Tarciniu” și „Pârful banul Craiovei”. A rămas în manuscris o parte a romanului „Mihai Viteazul” și versuri din drama „Moartea lui Cezar”.

Rhea-Silvia. București, Tipografia Petrescu, 1873; *Teatru. Rhea-Silvia. Despot-Vodă*. București, Tipografia Grecescu, 1877; *Poezii*. București, Tipografia Grecescu, 1877.

Slavici, I. N. *Scurtescu, „Rhea-Silvia” și „Despot-Vodă”*. *Timbul*, II, 1877, p. 167-175; Roșca, I.I. *Scriitori și artiști*. București, Tipografia Academiei, 1890, p. 3-20; Moldovanu, Corneliu. *Autori și actori*. București, Casa școalelor, 1944, p. 198-201;

Handoca, Mircea; Farcașiu, Viorica. *Un premergător al literaturii „Contemporanului”*. Studii și cercetări de istorie literară și de folclor, 1962, p. 3-4; Christescu, Claudiu. *Un dramaturg dat uitării: Nicolae Scurtescu*. Teatrul, 1974, p. 4.

SMARA

(5.IX.1857, Târgoviște - 26.I.1944, București)

poetă, prozatoare, publicistă

Pseudonim al Smarandei Gheorghiu, născută Andronescu. Nepoata poetului Grigore Alexandrescu. Urmează cursurile Școlii centrale de fete din București. Se căsătorește cu poetul George O. Gârbea, iar după moartea acestuia cu căpitanul P. Gheorghiu. Este institutoare la Sinaia, Ploiești și București. A fost printre primele militante, la noi, ale mișcării feministe, având inițiative pe tărâm cultural. A conferențiat în țară la Ateneul român sau în străinătate (Italia, Belgia, Franța, Suedia, Danemarca, Grecia). Colaborează la organizarea Congresului pentru pace al „Uniunii universale a femeilor” reprezentând România la „Congresul orientaliștilor” (1889), „Congresul latin” (1902), la alte congrese ale păcii, fiind o ambasadoare a culturii și cauzei românești peste hotare. Introduce și susține în învățământul românesc forma școlii în aer liber. Pe plan literar scrie și publică de timpuriu; este organizatoarea unui cenaclu literar frecventat și de Mihai Eminescu. Colaborează la „Convorbiri literare”, „Literatorul”, „Revista poporului”, „Românul”, „Tribuna”, „Universul” etc. semnând: „Smara”, „Smaranda Gârbea”, „Smaranda Garbinu”, „Frumușica”, „Baba Vișa” etc. Lipsită de un mare talent încearcă să-și transpună pe plan literar (în romane, poezii, doine), ideile de luptătoare pentru emanciparea femeii sau sentimentele dragostei față de țara sa, de tradițiile strămoșești, multe din aceste opere având un caracter educativ mobilizator („*Feciorii și fiicele noastre*”, „*Mozaicul*”, „*Țara mea*”, „*Spade strămoșești*”, „*Dumitrițe brumate*”, „*Cântă Dorna*”).

Publică numeroase impresii de călătorie (Danemarca, Suedia, Finlanda), călătorii în care îl cunoaște pe Ibsen: „*O româncă spre Polul Nord*” sau cele din Italia („*Schițe și amintiri din Italia*”), Cehoslovacia („*Schițe și amintiri din Cehoslovacia*”).

Din pana suferinței. București, Tipografia Gobl, 1888; *Novele*, București, Socec, 1890; *Veronica, Micle. Viața și operele sale*. București, 1892; *Feciorii și fiicele noastre*. București, Tipografia Universul, 1896; *Inteligența femeii*. București, Tipografia Universul, 1896; *Mosaicuri*. București, 1897; *Schițe din Târgoviște*. București, Tipografia Gazetei

săteanului, 1898; *Schițe și amintiri din Italia*. București, 1900; *Calvar*. București, 1901; *Mârza*. București, Tipografia Brătănescu, 1904; *Doruri de țară. Meseriașii. La 24 Ianuarie. Ispășire*. Ploiești, Tipografia Progresul, 1905; *Țara mea*. Ploiești, Tipografia Progresul, 1905; *Conferințe și discursuri*. București, Tipografia Universul, 1905; *Stâlpi de pază*. București, 1906; *Fata tatii*. București, Tipografia Antonescu, 1912; *Băiatul mamei*. București, Alcalay; *Spade strămoșești*. București, Steinberg; *Schițe și amintiri din Cehoslovacia*. București, Tipografia Convorbiri literare, 1925; *Polul Nord*. București, Tipografia Universul, 1932; *Domnul Bădină*. București, Tipografia Curierul judiciar, 1931; *Corbul cu pene de aur*. București, Tipografia Universul, 1935; *Dumitrițe brumate*. București, Tipografia Universul, 1937; *Cântă Dorna*. București, Tipografia Bucovina, 1939.

I.M. *Spade strămoșești. Proză și poezii patriotice de Smara*. Adevărul, XXVIII, 1915; *Jubileul de 75 de ani a scriitoarei Smara*. București, Tipografia Eminescu, 1932; Radu, Călina. *Maica Smara*. Săteanca, X, 9 sept. 1957, p. 6; Georgescu, Mircea. *O reprezentantă de frunte a școlii noastre*. Uzina și ogorul. XVI, 754, 26 martie 1964, p. 4; Popa, C. *Pe aici a trecut Maica Smara*. Dâmbovița, II, nr. 486, 11 sept. 1969, p. 2; Tătulescu, Maria. *Smara Gheorghiu animatoarea învățământului și culturii românești*. Lucrare dactilografiată. Universitatea București, 1972; Nicolescu, Alexandru. *O figură târgovișteană - Maica Smara*. Însemnări pedagogice, 1973, p. 69-70; Tătulescu, Maria. *Smara Gheorghiu animatoare a învățământului românesc*. Studii și articole de istorie, XXVII-XXVIII, 1978, p. 195-205; Dianu, Ion. *Pe urmele lui Badea Cârțan*. București, 1979; Bârlea, Petre Gheorghe. *O româncă spre Polul Nord*. București. Editura Sport Turism, 1988; Andronescu, Alexandrina; Bulei, Gheorghe. *Smaranda Gheorghiu personalitate de frunte a intelectualității târgoviștene*. Valachica. Târgoviște, Muzeul județean Dâmbovița, nr. 14, 1994, p. 21-28; Bârlea, Petre Gheorghe. *O reconsiderare necesară. Smaranda Gheorghiu*. Curier, Buletin biblioteconomic, Târgoviște, Biblioteca județeană Dâmbovița, an III, nr. 2, 1996, p. 36-38.

ZAMFIR, VASILE

(10.VI.1932, Vișina, jud. Dâmbovița - 20.VI.1991, București)

poet, redactor, publicist, traducător

Se naște într-o familie de țărani. După terminarea studiilor liceale din 1968, lucrează în cadrul depozitului de carte a Editurii Pentru Literatură, iar apoi redactor și secretar de redacție al Editurii Eminescu. Debut literar la „Luceafărul” în 1961. Primul volum îi apare în 1965 „*Sufletul copacilor*”, urmat de multe altele: „*Dimineață cu fluturi*” (1967), „*La marginea lumii*” (1970), „*Bucurii cotidiene*” (1972), „*Tăceri furate*” (1973). Traduce din lirica greacă, japoneză, maghiară. Membru al Uniunii Scriitorilor din 1967. Poezia sa în vers clasic sau liber dezvăluie o structură melancolică și visătoare, desprinsă „din graiul modest al firului de iarbă, al freamătului plopilor și vuietul grav al stejarilor în fața furtunii”, filozofând asupra marilor răspunderi umane, a universului cotidian. Viața este văzută deseori în spirit bacovian, soarele, arborii, cerul fiind simboluri ale unui trecut frustat, poetul fiind uneori obsedat de vechi coșmaruri.

Sufletul copacilor. Versuri. București, Editura pentru literatură, 1965; *Dimineată cu fluturi.* București, Editura pentru literatură, 1967; *La marginea lumii.* București, Editura Eminescu, 1970; *Bucurii cotidiene.* București, Editura Eminescu, 1972; *Nervurile toamnei.* București, Cartea românească, 1973; *Regăsire la porți.* Editura Eminescu, 1976; *Unghiuri mișcătoare.* București, Cartea românească, 1977; *Culorile iubirii.* București, Editura Eminescu, 1979; *Cântec de alean,* București, Editura Eminescu, 1980; *Tăceri furate.* Sonete. București, Editura Eminescu, 1981; *Mirele nopții.* București, Editura Eminescu, 1985; *Tainele iubirii,* București, Editura Albatros, 1988; *Basme,*

legende, snoave și cântece populare românești. Culegere îngrijită de Vasile Zamfir. București, Editura Minerva, 1989.

Piru, Alexandru. *Poezia românească contemporană, 1950-1975,* București, Editura Eminescu, 1975, p. 222-224; *Literatura română contemporană,* vol. I. Poezia. București, Editura Academiei, 1980, p.529-530; Rotaru, Ion. *O istorie a literaturii române,* vol. III, 1944-1984, București, Editura Minerva, 1987, p. 235.

Victor Petrescu
Serghie Paraschiva

TÂRGOVIȘTE - destin românesc

Dacă este adevărat, din punct de vedere mitologic, că orașele sunt stele împământenite, Târgoviștea cu istoria lui *culturală* ar trebui asemuită unui *astru*. Căci numai astrul are o strălucire proprie și o capacitate de a constela, de a aduna alte stele la un loc, într-un sistem bine articulat.

Curte Domnească și Cetate de Cultură, Târgoviște ne-a dat personalități remarcabile și fenomene ale culturii care au marcat adânc mișcarea noastră în istorie și-mai cu seamă-în *ciuda* istoriei și a terorii ei, după cum zicea Mircea Eliade: Văcăreștii, Ion Heliade Rădulescu, Grigore Alexandrescu, Școala de proză târgovișteană...

Ceea ce mă impresionează în mod deosebit în chipul spiritual (nu cel fiziologic sau pur arhitectural) al Târgoviștei este *vechimea* ca dat antologic fundamental.

Or, vechimea, presupune *organicism* și certitudine de a fi. Târgoviștea beneficiază din plin de acest har a lui *este*, a lui *a fi* în deplinul înțeles al verbului ființial românesc. Târgoviștea se pune mereu, în istoria de ieri și de azi, sub semnul *plinului*. Ea are toate cele trei dimensiuni temporale: trecut, prezent și viitor. Le are fiindcă reprezintă *un destin*. Destinul acesta îi este de asemenea întrutotul românesc căci, ca în mitul manolin, ea s-a ridicat mereu din „ruinuri”, a ars etape, s-a reînființat ca pasărea Phoenix, a supraviețuit prin valori, prin cultură.

Ca om de cultură român din Basarabia înstrăinată aș mai adăuga că sufletului meu îi sună ca titlu de imperative atât sublimul îndemn „Cresterea limbii românești / Și a Patriei cinstire” cât și epitalamul lui Grigore Alexandrescu: „Vreme multă ziua-aceasta/ Va trăi în pomenire,/ Și al tău îngeresc nume/ Veacurile îl vor ști/ Între două țări vecine/ Objeț pacinic de unire/ A nădejdei stea plăcută/ Rumâniei tu vei fi...”

Târgoviștea rămâne mereu pentru Chișinău, o stea (un astru) a(1) Nădejzii.

Chișinău
10 septembrie 1997

Acad. Mihai Cimpoi
Președinte al Uniunii Scriitorilor
din Republica Moldova

Eseu sentimental

Despre un loc anume nu ajunge doar să auzi. E musai să și vezi. Pentru că zvonul (zvonurile!) legat (legate!) de colțul acela de lume multiplică știrile, lățește repere, lungeste distanțe și te trezești, deodată, cu o alcătuire mai mult fantezistă decât reală. E ca și când, absent la o partidă de vânatoare ori de pescuit, afli despre trofee atât de microbolante încât simți nevoia să te întrebi: cât de departe e plâsmuirea de adevărul adevărat și împarti, în consecință, la cinci, la zece căci ce depășește valoarea obiectivă e, neîndoielnic, legendă.

Amintirile mele cele mai vârstnice despre orașul, fost capitală de principat, datează de la vârsta de 5 ani când am traversat de la sud spre nord venind dinspre Comișanii patriarhali spre Doiceștii oleacă industriali, oleacă istorici unde tata, subofițer de jandarmi, fusese numit șef de post.

Catrafusele (puține!) câte aveam încăpuseră într-o camionetă bătrână ca mama mare, zdranca! zdranca! făcea ea, aceea, străbătând, la pas, străzile cam cu hârtoape ale Târgoviștei „plină de voievozi” (zicerea tatălui nostru cel de toate zilele!) și eu stau cu nasul lipit de gemulețul din dreapta al mașinii minunându-mă, căci ce altceva decât minune este descoperirea din aproape în aproape a inefabilului?

Așa am văzut, trecând prin preajmă, liceul Ienăchița Văcărescu, Sala de arme și mai cu seamă turnul „ciobit” al Chindiei, „ciobit, ciobit dar câtă prestanță, câtă mândrie orgolioasă!” (zicerea stăpânului nostru Gheorghe).

Am plecat la cătănia liceală după ce am trecut concursul de admitere în sesiunea din vară pe locul întâi, chiar întâi (îngăduie-mi-se trufia!) și, conform disciplinei militare a tatei am fost înscris la internatul Liceului Văcărescu al cărui director era proful de gimnastică Vasile Torje căruia, plutonierul de jandarmi m-a predat cu acte în regulă dar și cu indicația expresă: „dacă vă face probleme, altoiți-l!”

Nu m-am scâncit, n-am plâns, n-am stors măcar o jumătate de lacrimă când am fost abandonat (așa vedeam eu!) „biet pui de cuc părăsit în cuibul ciorii” în sala de meditație a așezământului școlar cu pricina pentru că mi-am zis, filosoficește: „ori Cezar, ori nimic”, iar eu mă socoteam un Cezar în devenire.

Am rămas la liceul târgoviștean doar un an. Războiul se întetise peste măsură, știrile de pe front erau tot mai înspăimântătoare, orașul devenise ținta bombardamentelor americane și plenul familiei a decis, în consecință, mutarea mea și a fratelui Florin-Florentin la Găești-urbea nepândită de asemenea primejdii. Iată de ce, în răstimpul prea scurt „în raport cu istoria” petrecut în fosta cetate de scaun mi-a fost dat să descoper prea puține din relicvele sale. În orice caz, eu m-am străduit din răputeri, am parcurs, dus și întors, în nenumărate rânduri Calea Domnească (fostă, inițial, Ulița Coconilor), am tremurat de emoție călcând mozaicul Bisericii Albe, am vibrat din toate simțurile pătrunzând în pronaosul bisericii Stelea, m-am mândrit „valahicește” hoinărind printre ruinurile Curții Domnești și am încercat să pătrund tainele misterioase lăcătuite în zidurile bisericii sașilor și ale mănăstirii franciscanilor

din Târgul de Sus. Ajungea? Da de unde! Eu am rămas, însă, cu zicerea valabilă și astăzi: „de necrezut sunt, Doamne, minunile tale!”.

Peripatetizând îngândurat și singur prin marginile orașului cu o mie de străzi și străduțe am constatat, spre uimirea mea, că cele mai multe dintre ele purtau nume de flori, de arbori și de păsări ca, de pildă: strada romanițelor, a crizantemelor, a lămâitei, a crinului, a lăcrămioarelor, a ghiocelor, a panselelor, a trandafirilor, a alunului, a socului, a salcânilor, a duzilor, a castanilor, a cocorilor, a porumbeilor, a rândunelelor, și încă, și încă iar amănuntul acesta sublinia vocația poetică a locului și a edililor (de la întemeierea așezării presupun). Slavă Domnului și slavă domniilor lor, zic !

După aproape o jumătate de secol de la descălecatul meu în orașul atât de drag mie, mă aflu, într-o amiază molcomă și portocalie de septembrie, plimbându-mă agale prin parc. Nu iau seama la nimic, mă deplasez, doar, cu mâinile la spate și târâsc, după mine, ca o umbră concretă, deceniul de singurătate demult apus. E bine, e frumos, e memorativ și nu știu de ce îmi trece prin minte, tocmai acum, deviza lui Pico de La Mirandola: „de multe știind și încă ceva pe deasupra...”

Toma Biolan

Argument

Fie că trece pragul dinspre povârnișurile abrupte ale Bucegilor spre câmpia înaltă a Târgoviștei, fie că-i străbate lumina coborând culmile domoale ale salbei de dealuri din Nord, spre malurile joase ale Ialomiței și Dâmboviței mai la Sud, potopite de crânguri de cătină și măceșe coapte, călătorul câștigă pentru anii săi tinerețea.

Veche de 600 de ani, înnoindu-se în fiecare anotimp, străvechea cetate nu-și ascunde tainele dăinuirii peste timp ci le fulgeră pe arterele orașului modern de pe vârful crenelat al Chindiei, peste cântecul clopotelor de la Mănăstirea Dealu, peste urbea legendară zidită în istoria începutului de neam liber, între ruinele voievodale și cerul albastru al crizantemelor de octombrie.

Am poposit în Târgoviște cu sufletul plin de mirajul plaiurilor natale prahovene și am rămas să-i iubesc timpul ascuns în veșnicie, duminicile calme, destinul umbrat de castani și de primăveri roditoare, stolurile de copii ca niște ninsori cu fluturi...

Am rămas, să-l iubesc și să nu-l mai uit niciodată!

Când vin sărbătorile orașul este o vâlvătaie plină de înțelesuri, insomniile sale colindă marile magazine, se înfășoară în curcubeie multicolore și în dumnezei, iar oamenii scuturați deodată de alte griji, devin copii în casa bunicilor.

Iarna, din Vârful cu Dor coboară brazii cu stele cu tot și cu zurgălăi. De Anul nou toți visează bucurii și adorm pe pernă cu busuioc!

Primăvara înfloresc grădinile cetății, ne pregătim de vară cu ouă roșii și cu stânjenei.

Atunci Târgoviştea-i ca mugurii care tânjesc după căldură și-i cântec în parcuri, pe dealuri aleargă vântul cald scăpat din colivii cerești.

Devreme, când se despică cerul, când orele dorm încă în trandafire:

Dimineața naște în ceruri de lumină

Șipotul lunii se adună-n lăptoace

Brumat de răcoare ...

Când vine toamna orașul „Crizantemei de aur” își taie copacii cu frunze atinse de brume, pentru ca sărbătoarea să nu aibă umbre.

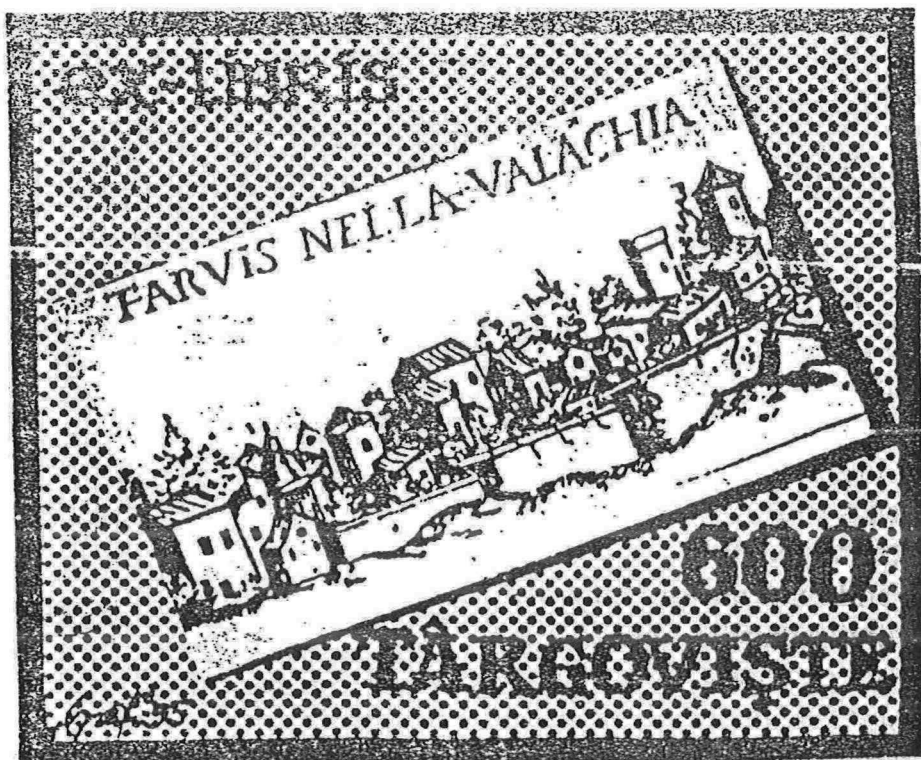
Cerul solemn liniștit așteaptă la marginea zilei, iar „*Izvoarele toamnei se-adună pe fluier și curg ...*”. Spre Crăciun orașul se îmbracă în haine curate, dinspre munte ploaia calcă pe nori, trotuarele sunt poteci de aur, timpul își pierde în frunze vechi pasul.

Trece peste dealuri un vânt rece, în urma lui rămân mănunchiuri de vâsc, în fântânile nopții se zbat zmeii aruncând peste oraș zăpada.

Cetatea se îmbracă în alb. Oamenii își pregătesc sfeșnicul cu ceară pentru nașterea Domnului. Numai copiii înțeleg altfel iarna și-i fac pârție de sănii pentru o nouă poveste.

La mulți ani Târgoviște, zborul și dragostea mea!

Alexandrina Dinu
Paraschiva

În bibliotecă

*Un foşnet se aude
Un răsfoit de carte
Aşa e-n bibliotecă
E linişte, e multă libertate.*

*Poţi să citeşti ce-ţi place
Ai multe de-nvăţat
Stai liniştit şi cugeţi
Ce-i viaţă ce-i păcat.*

*E linişte şi pace
Doar musca se aude
Doar zumzetul său parcă
Încet, încet, se-ascunde.*

*Un foşnet mai trezeşte
O privire, o clipă
Şi-ncet un om clipeşte
Tresărind ca o aripă.*

Cine suntem

*Eu sunt o floare,
Tu eşti un soare
Eu sunt o trestie bătută de vânt,
Tu eşti cuvânt.*

*Eu sunt un nufăr,
Tu eşti o stea
Eu sunt chemarea
Tu vino după ea.*

*Eu sunt ghiocelul,
Tu eşti trandafirul,
Alină-mă primăvara
Sărutându-mă vara.*

*Eu sunt scânteia,
- Tu fi-vei flacăra
- Ce se aprinde
Când ea se stinge.*

Carmen Negulescu
bibliotecar,
comuna Pietroşiţa

- 1 ianuarie I. AL. BRĂTESCU-VOINEȘTI, 130 de ani de la nașterea scriitorului târgoviștean (1868)
- 18 ianuarie IOAN SLAVICI, 150 de ani de la nașterea scriitorului (1848)
- 23 ianuarie MIRCEA HORIA SIMIONESCU, 70 de ani de la nașterea scriitorului târgoviștean (1928)
- 30 ianuarie GHEORGHE BRATIANU, 100 de ani de la nașterea istoricului și omului politic român (1898)
- 26 februarie BOGDAN PETRICEICU HAȘDEU, 160 de ani de la nașterea poetului, prozatorului și dramaturgului român (1838)
- 1 martie CONSTANTIN DAICOVICIU, 100 de ani de la nașterea istoricului și arheologului român (1898)
- 8 aprilie GAETANO DONIZETTI, 150 de ani de la moartea compozitorului italian (1848)
- 19 aprilie CALISTRAT HOGAȘ, 150 de ani de la nașterea prozatorului român (1848)
- 26 aprilie EUGENE DELACROIX, 200 de ani de la nașterea pictorului francez (1798)
- 29 aprilie BARBU ȘTEFĂNESCU DELAVRANCEA, 80 de ani de la moartea scriitorului și omului politic (1918)
- 6 mai OCTAVIAN GOGA, 60 de ani de la moartea poetului (1938)
- 9 mai GEORGE COȘBUC, 80 de ani de la moartea poetului (1918)
- 15 mai ALEXANDRU IOAN CUZA, 125 de ani de la moartea primului domnitor al Principatelor Române Unite (1873)
- 4 iunie FEDERICO GARCIA LORCA, centenarul nașterii poetului și dramaturgului spaniol (1898)
- 28 iunie ANDREI ȘAGUNA, 125 de ani de la moartea prelatului și omului politic român (1873)
- 20 august COSTACHE NEGRUZZI, 130 de ani de la moartea scriitorului și omului politic român (1868)
- 21 august DIMITRIE CANTEMIR, 275 de ani de la moartea domnitorului și scriitorului român (1723)
- 23 august LUCIA STURDZA BULANDRA, 125 de ani de la nașterea actriței (1873)
- 5 septembrie ALEXANDRU VLAHUȚĂ, 140 de ani de la nașterea scriitorului (1858)
- 17 septembrie GHEORGHE LAZĂR, 175 de ani de la moartea întemeietorului învățământului românesc (1823)
- 4 octombrie GHEORGHE ȚIȚEA, 125 de ani de la nașterea

30 octombrie

DUILIU ZAMFIRESCU, 140 de ani de la nașterea scriitorului (1858)

29 decembrie

OVIDIU DENSUȘIANU, 125 de ani de la nașterea filologului, istoricului literar și poetului (1873)

Serviciul de studii, cercetări și informare bibliografică, de îndrumare metodologică va elabora Calendarul principalelor evenimente social-culturale ale anului 1998, cu gândul că acesta va constitui punct de referință în desfășurarea unor manifestări culturale cu o largă adresabilitate luând în seamă tot spectrul opțiunilor și intereselor de lectură ale cititorilor.

ALTE EVENIMENTE

- * 490 de ani de la tipărirea, de către Macarie, a primei cărți (*Liturghier*) pe teritoriul românesc (Târgoviște, 1508)
- * 480 de ani de la apariția *Învățăturilor lui Neagoe Basarab, către fiul său Teodosie* (1518-1521)
- * 440 de ani de când Coresi tipărește la Târgoviște un *Triod Penticostar* (1558)
- * 150 de ani de la evenimentele revoluționare ale anului 1848

Înființarea unor biblioteci

Biblioteca	Anul înființării	Câți ani aniversează
BRANIȘTEA	1928	70 ANI
CREVEDIA	1928	70 ANI
DĂRMĂNEȘTI	1938	60 ANI
GURA FOII	1923	75 ANI
MĂNEȘTI	1938	60 ANI
MOGOȘANI	1938	60 ANI
POTLOGI	1938	60 ANI

MANIFESTĂRI ORGANIZATE DE BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ

- * Zilele Bibliotecii „Ion Heliade Rădulescu” (aprilie)
- * Zilele Bibliotecii „Târgoviște” la Chișinău (mai)
- * Sesiunea anuală de comunicări și referate: „*Târgoviște-continuitate culturală în timp*” (noiembrie)

Tiraj-175 exp.

Grafica și tehnoredactare computerizată

Madelena Ancuța
Mariana Briceag

Multiplicare

Cornel Albuleț

